

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Somlószőlős Község Önkormányzata

2013 - 2018

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	14
Célok.....	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása	16
2. Stratégiai környezet bemutatása	18
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	41
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	57
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	65
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	71
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	77
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	78
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	79
1. A HEP IT részletei	79
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	79
A beavatkozások megvalósítói.....	79
Jövőképünk	
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	80
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	86
3. Megvalósítás.....	90
A megvalósítás előkészítése.....	90
A megvalósítás folyamata	90
Monitoring és visszacsatolás.....	92
Nyilvánosság	92
Kötelezettségek és felelősség.....	93
Érvényesülés, módosítás	94
4. Elfogadás módja és dátuma.....	95

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Somlószőlős Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Somlószőlős földrajzi elhelyezkedése

Veszprém megye nyugati szélén, Magyarország legkisebb történelmi borvidékének, a Somlónak északi lábánál elterülő kisközség **Somlószőlős**. A település kiemelkedik a Somlót körül ölelő falvak közül. A falu lakossága ma közel 700 fő.

Mai nevét a szőlőművelésről kapta. Írásos emlékek már 1211-ben és 1266-ban megemlítik, de később 1488-ban, 1568-ban is találkozhatunk Nagh-zewlwns, a Nagy Zelels névvel. A legújabb időkig Nagyszőlősként ismert helység 1898-ban vette fel a ma is használatos Somlószőlős nevet, mivel a történelmi Magyarország területén Ugocsa megyében is található volt egy Nagyszőlős nevű település – ma ukrainai város. 1180-as évektől a tihanyi apátság birtoka volt. A település lakói valószínűleg a kezdetektől, mióta a környéket a szőlőt ismerő és művelő népek lakják (már a római korban is) szőlőműveléssel foglalkoztak, e foglalkozásról kapták nevüket. A község határában feltárt lelőhelyek tárgyi emlékei az elmúlt kor emberének ittlétéről tanúskodnak. A mai település

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

középkori őse a helység DK-i végén kimagasló dombon, annak nyugati lankáin terült el. Itt áll az Árpád-kori római katolikus templom is.

A település határos Iszkázzal, Kisszőlőssel, Somlóvecsével, Nagyalásonnyal, Pápasalamonnal, Somlójenővel és Somlónásráhely településekkel. A leghosszabb szakaszán Dobával határos.

Földterülete általában termékeny, de a rajta átfolyó Hajagos-patak gyakori áradásával sok gondot okozott. A Somló hegy déli termőterületének egy része Somlószőlőshöz tartozik. Megközelítőleg 2000 hektáros területének 77 %-át szántó és rét, illetve legelő teszi ki, 10 % körüli az erdő, míg a fennmaradó 13 %-án folyik a Somlón szőlőművelés.

A Somló hegy

4-5 millió évvel ezelőtt alakult ki a felső-pliocén korban. Csodálatos természeti táj, amely nem csupán csak erről nevezetes, hanem boráról, melyet sokan ismernek hazánkban és a világon.

A Bakony hegység nyugati lábánál, a Kisalföld síkságából kiemelkedő Somló, mint hatalmas sziget nyúlik a magasba. Az egykori vulkán oldalán gondozott szőlőültetvények díszlenek, kisebb-nagyobb présházak, pincék százai láthatók.

Évszázadokon át úgy tartották, hogy a 432 m magas Somlón terem a magyar föld legjobb bora. E történelmi borvidék bora messze földön híres, a környék levegője tiszta, s az idelátogató elé csodálatos panoráma nyílik. A borvidék szőlőfajtái közül a juhfark szőlő az, amely csak a somlói borvidékhez kötődik. A német nyelvterületen Lammerschwanz néven ismerik. Honfoglaló magyarok hozták magukkal ezt a fajta szőlőt a kazár birodalomból. A juhfark fürtje tömött, kissé vállas, a juh farkára emlékeztető, erről kapta a nevét is. Bora jó évjáratokban finom savaival és kiváló minőségével hívja fel magára a figyelmet. A Somlón jelenleg 500 hektárnyi területen folyik szőlőtermesztés, kizárólag fehérborok érlelődnek a pincékben. Egyetlen olyan hely, ahol évszázadok óta körös-körül szőlőt termelnek. Bonfini emlékezik vissza: Mátyás király győzelmi ünnepein – a Visegrádi várban – a márványkútból somlói bort fogyasztottak. Számtalan irodalmi emléke van annak, hogy királyok, főurak rendszeresen fogyasztottak somlói bort. A néphit szerint, aki ezt rendszeresen fogyasztja magas kort él meg. Visszatekintve a történelmi múltra, látni lehet, hogy a Habsburgok, - akik házasságaik révén uralták Európa tekintélyes részét – e gyermekáldásban bővelkedő familia tagjai is a somlói bort, a Nászéjszakák borát kedvelték a legjobban. Tapasztalataik szerint e nemes nedű rendszeres fogyasztása után fiúgyermek született. Ennek a borvidéknek van a legjelentősebb irodalma a történelmi borvidékek közül, levéltárban ma is megtalálható, a szinte páratlan értékű 1629-es magyar nyelvű bortörvény.

A hegy tetején a Szent István-kilátóból (1938-ban építették) tiszta időben szép kilátás nyílik a *Pannon-tengerre*, a tanú hegyekre, az Alpokra és a környék településeire (melyek körbeveszik a hegyet).

A Somlón, a kilátótól délre, a bazaltorgonák fölött 16 méter magas, tölgyfa gerendákból összeállított keresztet és egy 4 m magas Szent István-szobrot avattak 1998-ban, a király halálának 960. évfordulóján. Az emlékművet Vadász György, Ybl- és Kossuth-díjas építész tervezte, a szobrot Kiss Sándor, Munkácsy-díjas művész alkotta.

Somló vára

A Somló hegy északi, Somlószlósra tekintő meredek, bazalt pereme fölött egy elkülönült bazaltkúpon, sűrű erdővel körülvéve merednek az ég felé a somlói vár falai.

A várról már XI. századi adat is szól, igaz, hogy az 1092-re keletkezett oklevelet a XIV. században készítették. (A vár valószínűleg a tatárjárás után 1241-42 után épült, mint királyi vár.) 1352-ben castrum Somlo néven szerepel, akkor Nagy Lajos Himfi Benedeknek adományozta. 1386-1389 között Zámbó Miklósé, ezután a Garaiaké, 1463-ban Rozgonyi Jánosé lett. 1478-ban Mátyás király megvette, majd Kinizsi Pálnak adományozta, aki Szapolyai Istvánnak elzálogosította. 1495-ben Bakócz Tamás egri püspök 12.000 forintért megvette a várat és a környékét. Ekkor élte a vár virágkorát. 1517-ben unokaöccse, Erdődi Péter örökölte. 1547-48-ban a devecseri Choron András zálogként szerezte meg, - s a várból fosztogatta a környéket -, 1563-tól 1566-ig a töröké, később a Choron-lányok osztozkodtak rajta. Az elhagyott vár 1707-ben szerepelt utoljára, mint katonai erődítmény. Ekkor Vak Bottyán generális részben helyrehozatta. A Rákóczi-szabadságharc után stratégiai jelentősége végleg megszűnt.

Az egykor a vidék felett uralkodó vár a magyarországi középkori erősségekhez hasonlóan, inkább főúri hatalmat jelképező birtokközpont volt, mintsem katonailag jelentős építmény. Állagmegóvása, helyreállítása elkezdődött.

A település főbb műemlékei

Római katolikus templom

A település DK-i végén, kimagasló domb tetején áll a római katolikus templom. A templom 1965-ben megtalálta a román kori kapuja – Agnus Dei (Isten Báránya) domborművel – és a D-i homlokzat román ízlésű ablakai bizonyítják, hogy a XIII. században épült. A XIV. században kelet felé növelték a templomot, és sokszögű szentéllyel látták el, aminek csúcsíves boltozata megmaradt. A templom a XVIII. századi barokk és az 1877-es romantikus átépítés ellenére is megtartotta középkori (Árpád-kori) jellegét. A feltárás során középkori freskórészletet és XVII. századi falkarcolatot találtak. A déli homlokzaton látható, hogy az épület nyugati szakasza román stílusú templom-maradvány, rajta négy keskeny félköríves résablak helyezkedik el. E templom Árpád-kori vonásokat hordoz, amelyet a reformáció után 1530-1724-ig az evangélikusok használtak. (A falu lakosai ekkor mind evangélikusok – de magyar származásúak - , a település nem nemzetiségi település volt.)

1724-ben újjászervezték a falu katolikus plébániáját, az ősi templomot visszavették az evangélikusoktól.

A templom későbbi átépítésére a XIX. sz. második felében került sor. Ekkor a Zichy- család oroszvári (régen Moson megye, ma Szlovákia) Ferraris ágához került át. 1877-ben épült gróf Zichy Lajos idején, gr. Zichy F. Emánuel végakarátának megfelelően. A templom déli oldalához a falut birtokló Zichy-család építette saját kriptáját. A bejárat felett a család öntöttvas Johannita lovagrend címere található.

Evangélikus templom

A község területén elterjedő evangélikus hit az 1530-as évekig nyúlik vissza. A török hódoltsági időben a nagyvázsonyi vár (Zichy kapitánysága alatt) környékéhez tartozó településeken sok volt a nem katolikus hitű, és ezt császári rendeletekkel sem tudták megakadályozni. Ezek a területek egy ideig végvári, majd később kettős-adóztatású területek lettek. Lipót a nagyvázsonyi vár katonaságának (és az idetartozóknak) vallásszabadságot adott, pontosabban eltúrta a máshitűeket is a területen, s ezt az állapotot Mária Terézia sem tudta gyökeresen megváltoztatni, majd II. József türelmi rendelete már engedélyezte is.

A cuius regio, eius religio – *Akié a terület, azé a vallás* – elve nem érvényesült Somlószlós településen. A történetírásból ismeretes, hogy a Zichyek 1724-ben újjászervezték a falu katolikus plébániáját, az ősi templomot visszavették az evangélikusoktól.

A nagyvázsonyi Zichy-család a király utasítására ingyen, lapos, mocsaras földterületet adott a lutheránusoknak. Ők ezt az ajándékot megköszönték és szorgalmas munkával lecsapolták. Előbb sövénytemplomot építettek. A helyi hagyományok szerint ugyanis, ha püspökségi ellenőrzés érkezett, hogy laknak-e a faluban más hitűek is a katolikusokon kívül, a sövénytemplomot szétszedték, s az erdőbe menekítették. Ez az épület 1779-ben leégett. 1781 után II. József türelmi rendelete tette lehetővé, hogy 1795-ben felépülhessen a fehér színű, barokk stílusú, a környék egyetlen lutheránus temploma. A templomhajó, az oratórium a parókia udvarában van, a torony hozzáépítve viszont az utcán áll. A toronyaljra belépve három oldalról karzattal körbefogott belső tér tárul a szemlélő elé. Középen a késő barokk oltár és szószék található, valamint a torony felőli oldalon az 1966-ban épített orgona. A toronyban két harang hívogatja a híveket. A templom szomszédságában áll a gyülekezeti ház, mely egyben a Somlószlósi Evangélikus Egyházközség lelkészének otthona is. E ház előtt található a templomépítő lelkipásztor fia, Döbrentei Gábor író, nyelvújító, a Magyar Tudományos Akadémia első titkárának bronz mellszobra. A Templom másik oldalán áll a település régi kisiskolája. Ez az épület az evangélikus iskola volt. Volt a falu életében olyan időszak, mikor két lelkész és két tanító látta el az evangélikus hitközségi munkát.

Zichy-kastély

Nagyszőlős (Somlószlós) település XVIII. sz. elejétől a nagyvázsonyi uradalomhoz tartozott (katonailag már korábban is), a Zichy-család birtokában volt.

1724 után ennek hatására került az Árpád-kori templom a katolikusok tulajdonába. 1725-ben kezdték el a felújítást Zichy János gróf utasítására. A XIV. századtól XV. század végéig a Vezsenyi-családhoz tartozott Nagyszőlős. Ettől az időszaktól van utalás arra, hogy a mai kastély helyén egy udvarház állt.

1850-ben az udvarház helyére egyemeletes romantikus stílusú, angol árokkal ellátott kastélyt építettek. E mozgalmas tömegű és aszimmetrikus alaprajzú épület a magyarországi gótizáló romantika egyik korai, angol romantika hatását mutató emléke. Valószínűleg az 1870-es évek végén építették át a kastélyparkot is.

Legutoljára a kastély báró Watzdorff Konradé volt, aki 1844. augusztus 22-én született Drezdában és 1922. május 28-án temették el Somlószőlősön, a Zichy kriptában, (felesége gróf Zichy-Ferraris Emília, 1847-1935). A kastélyt és a birtokot 1936-ban a Watzdorff család tartozásai miatt elárverezték, és a falu tulajdonába került. A birtokot kisebb részekben megvásárolták, az épületet többféle hasznosítás után (tanács, óvoda, magtár) 1999-ben értékesítették.

Emlékművek

Az evangélikus templom előtt áll Döbrentei Gábor nyelvújító mellszobra. Megbecsült emlékhelyek a szinte egy téren elhelyezkedő 1848-as, I. világháborús és II. világháborús emlékek, és a temetőben Stetina Vince (térképész-földmérő), az 1848-49-es forradalom és szabadságharc honvédtisztjének sírja.

Településtörténet

A középkorban folyamatosan Vázsonykő várához, illetve a nagyvázsonyi uradalomhoz tartozott, így a 15. század végén Kinizsi Pál, majd a vázsonyi Horváth család s végül a 17. századtól a Zichyek birtokolták. Kinizsi jobbágyaitól 1488-ban 77 forintot hajtottak be országos adóban, tehát Nagyszöllős a megye legnagyobb falvai közé számított.

Megvoltak az adottságai, hogy oppidum-má (azaz mezővárossá) fejlődjék, ezt csak a települést ért mostoha tényezők gátolták meg. 1546-ban a vidék réme, Csoron András tört rá, lakosait teljesen kifosztotta, s 1500 forint kárt is okozott.

Saját földesurai sem kevésbé kegyetlenek. 1548-ban Horváth Péter egy jobbágyot felakasztatott és minden javait a maga számára foglalta le, 1552-ben a bánásmód miatt öt jobbágy szökött el más helységekre. 1576-ban az uraság két jobbágyot 4 1/2 hónapig fogságban tartott és miután az úr hamis vádja alól őket az úriszék felmentette, az úr „saját jószántukból” örökös jobbágyság vállalására kényszerítette, hogy az elszenvedett jogtalanságok miatt meg ne szökjenek.

A török kori harcok idején a települést többször, így 1553-ban és 1554-ben is a törökök sarcoltál: népét fogságba vitték, egyeseket megöltek. A kitört pestis négy jobbágyot ragadott el. 1557-ben 20 lakott porta mellett 32 a lakatlan, A szegény kolonus-ok száma 20. Még 1570-ben is telkei 77 %-ban elhagyottak, azokon épület sincs. 1576-ban és 1596-ban ismét elnéptelénítette a török, 1609-ben is csak kilenc házat találtak benne az adószedők. 1646-ban a devecesteri várórség hatalmaskodik rajtuk. A Buda felszabadításával – pontosabban: Bécs ostromával - kezdődő háborús évtizedek hatására lakóinak száma a század eleji szintre süllyedt. (1714-ben 35 olyan jobbágyot jegyeznek fel, akik az elmúlt háborúk idején mentek el Nagyszöllősről és most részben Veszprém megye más falvaiban, részben a megyén kívül, főleg a Komárom megyei Kocs-on élnek.)

Jogszolgáltató fóruma a Zichy-család vázsonykői úriszék-e. Társadalmában a 17. század közepétől néhány kuriális nemesi családot is összeírnak. 1630-ban és 1636-ban a földesúr is manumittál jobbágyokat.

Felekezeti vonatkozásban a 17. század kezdetén 5. fő kivételével teljes népessége evangélikus hitű. 1724 óta katolikus anyaegyház, az evangélikus hívők ugyancsak önálló egyházat alkotnak. (Prédikátoruk legkorábban 1682-ben záloglevélben szerepel.) Mind a két felekezet tartott iskolát.

Településgazdaság

Történelmi agrárhelység. A középkortól kezdődően az általában termékeny határán kétnyomásos gazdálkodás folyt. Inkább rozstot és tavaszt terem. A rajta átfolyó Hajagos patak kiöntéseivel károkat okoz.

A Somló-hegy egy része Nagyszöllös határába tartozik s azon 1696-ban helybeli gazdák 209 kapás szőlőt gondoznak; a „vidéki” szőlősgazdák száma 1720-ban 140. A helybeliek szőlőterülete ebben az évben 89, a vidékieké 535 1/2 kapás szőlő.

Úrbéri szolgáltatásai mindenben azonosak az agrárhelységek terheivel s e tekintetben az egész középkoron át semmi haladás nem észlelhető. A tizedet a győri püspöknek szolgáltatják. Robotjuk még 1768-ban is limitálatlan. Egyetlen változás az eredeti viszonyokhoz képest, hogy a cenzus és viktuália fejében a 18. század közepén már évi árendát fizetnek. Ha a bírságoló szabályokban foglalt valamely cselekményt elkövetik, meg kell fizetniük a kiszabott büntetéspénzt.

A község fő megélhetési forrását a 19. században is a szőlő alkotta. (Fényes Elek írja: „a somlai hegynek északnyugati része ide tartozik, mely állandó bort terem s különösen zamatjára a többi somlai bort felülmúlja.”) 1828-ban 106 kapás szőlőjét más községben lakók művelik. 1857-ben 207 kh. a promontórium. Ugyanakkora a 20. század negyvenes éveiben is.

1716-ban - és később is - egyes összeírások Nagyszöllöst „oppidum”-nak mondják, 1746-ban azonban ennek már csupán az emléke él. A várossá fejlődés folyamata elindult ugyan, mert megvoltak csírái, ezt bizonyítja, hogy a 16. században évente két országos vására volt. (Viszont ez az oppidum egyetlen jellemzője, mert a terhek tisztára örökös jobbágyi terhek, aminthogy a lakosság státusa még 1768-ban is örökös jobbágy.) Nem kétséges, hogy a megindult városiasító folyamatot a nagy elnéptelenedés akasztotta meg, mert így hiányzott a helyi urbanizálódó népesség településalakító ereje.

A falu kovácsán kívül iparos, kézműves 1828-ban sincs. A község viszonylag erőteljes növekedése aztán a múlt század közepén megakadt. Az egyenlőtlen birtokmegoszlás - 1895-ben a Löwyek-nek 1147 kat. h. a birtoka -, valamint a távoli piac s a rossz közlekedés következtében a lakosság nem találta meg a megélhetését, ezért jelentős számban vándorolt el a faluból.

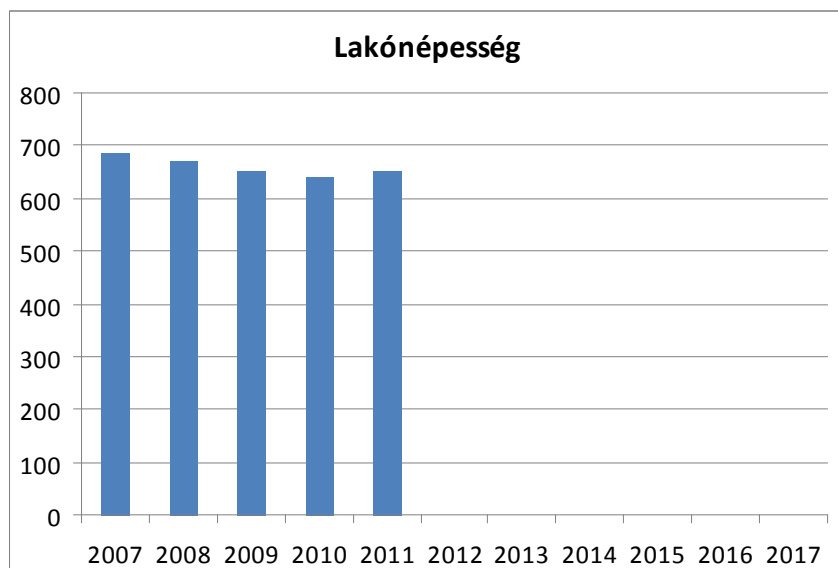
Lakosság szám alakulása

Az alábbi táblázatban ábrázoljuk Somlósöllös lakosság számát az elmúlt öt év adatai alapján:

**1. számú táblázat -
Lakónépesség száma az év végén**

	Fő	Változás
2007	688	
2008	672	98%
2009	653	97%
2010	641	98%
2011	653	102%

Forrás: TEIR, KSH - TSTAR

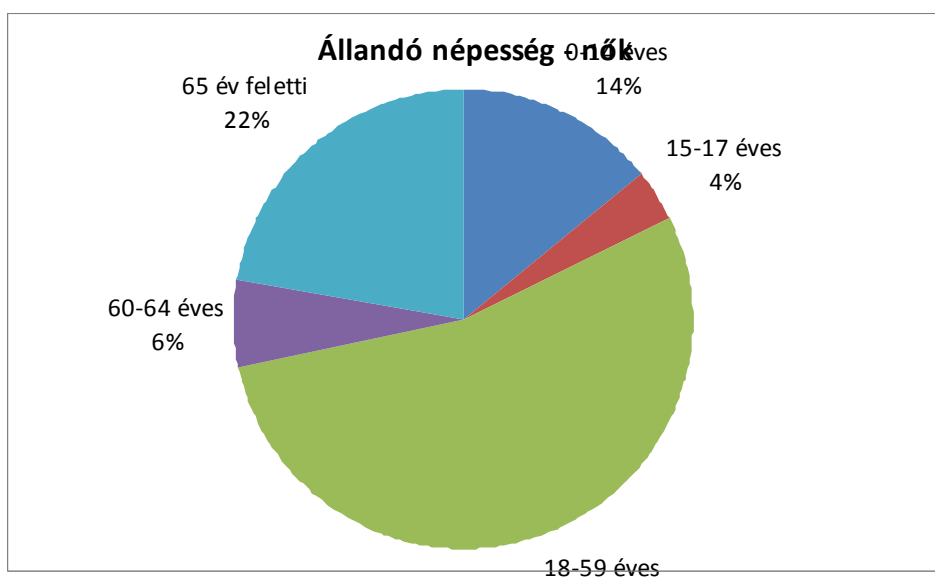

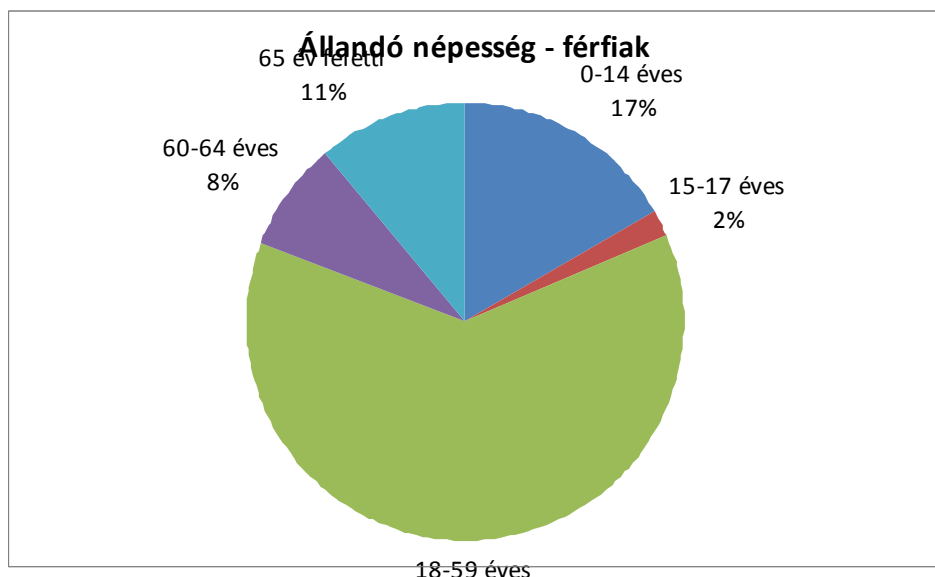
A táblázat alapján megállapítható, hogy az elmúlt öt évben a lakosság száma tendenciaszerű csökkenést mutat.

2. számú táblázat - Állandó népesség

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	349	346	695	50%	50%
0-2 évesek					
0-14 éves	49	58	107	46%	54%
15-17 éves	13	6	19	68%	32%
18-59 éves	188	216	404	47%	53%
60-64 éves	21	28	49	43%	57%
65 év feletti	78	38	116	67%	33%

Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

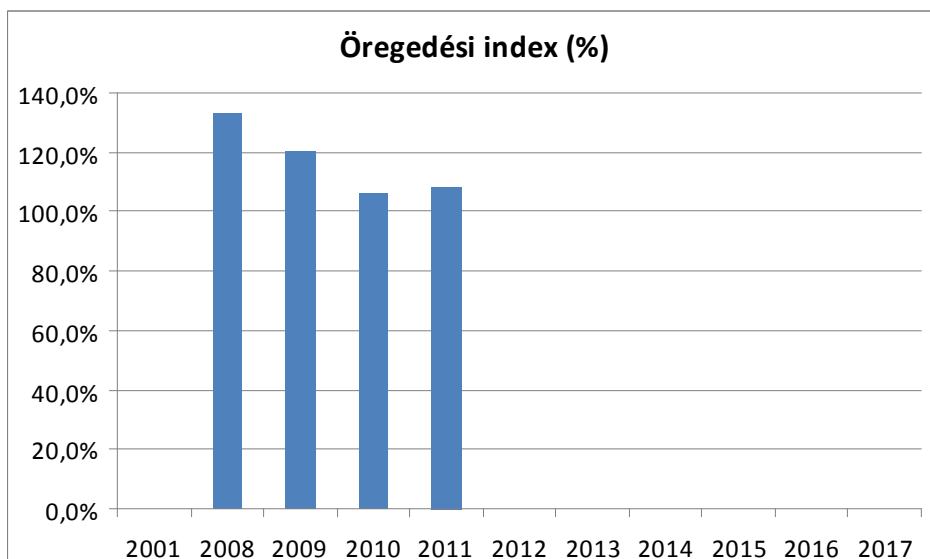

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe. A táblázatban megfigyelhető, hogy a 0-17 éves korosztály a településen rendkívül alacsony számot jelez. Magas a 18-59 éves korosztály létszáma. A 60 év felettek száma a lakosság körülbelül egynegyed részét teszi ki, így megállapítható, hogy Somlószőlős lakossága fokozatosan öregszik.

3. számú táblázat - Öregedési index			
	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
2008	128	96	133,3%
2009	122	101	120,8%
2010	114	107	106,5%
2011	116	107	108,4%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

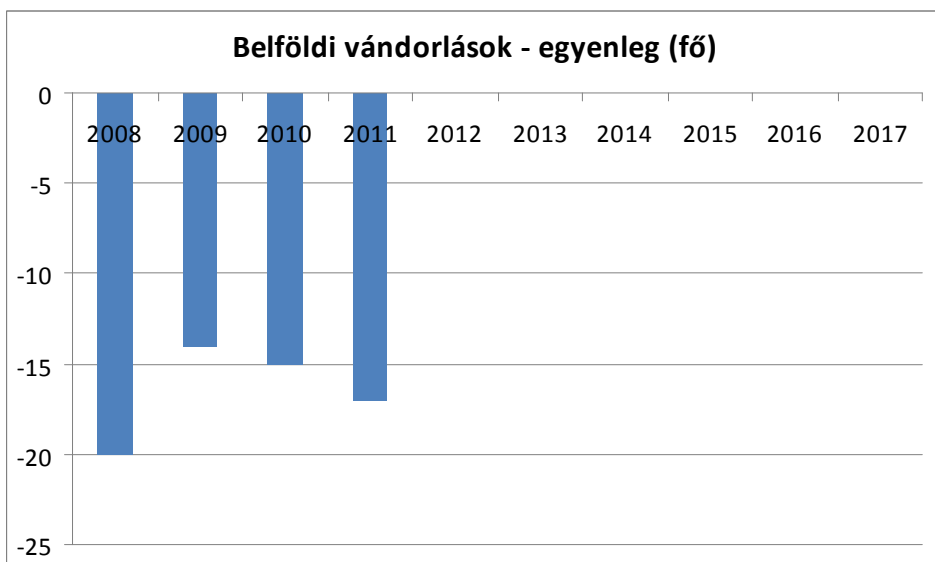

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettek vannak többen, és a település elöregedő, tehát a táblázat adatai szerint Somlószőlős község lakossága elöregedő.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	24	44	-20
2009	25	39	-14
2010	30	45	-15
2011	16	33	-17

Forrás: Teir, KSH-TSTAR

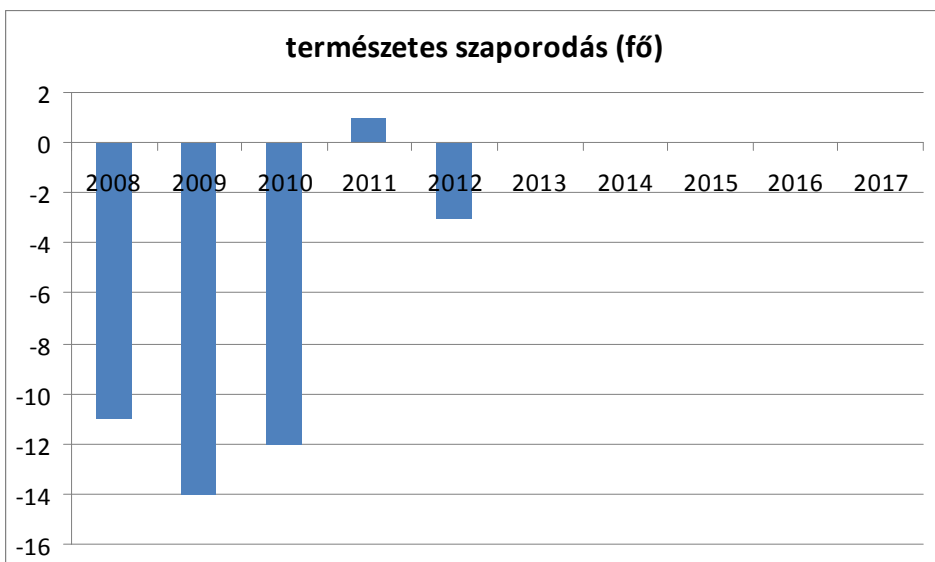

E táblázat az állandó jellegű odavándorlás és az elvándorlás adatait mutatja. Somlószőlősből negatív vándorlási egyenleg figyelhető meg, mivel az elvándorlási adatok majdnem kétszerese az odavándorlási adatoknak.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	5	16	-11
2009	4	18	-14
2010	3	15	-12
2011	6	5	1
2012	6	9	-3

Forrás: Teir, KSH-TSTAR

A demográfiai tényezők vizsgálata azt mutatja, hogy a halálozások és az elvándorlások száma majdnem minden évben meghaladja a születések és a beköltözések számát, vagyis a lakosság szám változásai az elvándorlás és a halálozási arány növekedését mutatják. Somlószőlős legnagyobb demográfiai problémáját tehát az állandósult természetes fogyás jelenti, aminek következtében a település lakosság száma lassú ütemben, de folyamatosan csökken, a település elöregszik.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a nevelés, oktatás területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;
- a lakóhelyi szegregáció felszámolására;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.
- alapvető követelmény az esélyteremtő tevékenység, valamint ennek tervszerű dokumentálása a települési esélyegyenlőségi program kidolgozásával és megvalósításával.
- mindig a helyzet megismerése, a fontosabb problémák feltárása a kiindulópont. Ezt követően a lehetséges faktorok számbavétele, feladataik megjelölése következik. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

Célok

Cél, hogy Somlószőlős olyan település legyen, ahol érvényesül az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés Somlószőlős községben senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Somlósziölös Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programjának célja a helyi viszonyokhoz igazodó, a hátrányos helyzetben élő somlósziölösi állampolgárokat segítő, támogató feladatok rendszerezése, ütemezése, az eddig jól bevált hagyományok megerősítése, megtartása.

Ezen belül:

- Az összetartó, szolidáris társadalom erősítése, a hátrányos megkülönböztetés megszüntetése, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára.
- A megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutás, valamint az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- Az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségének kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű egyének és csoportok esélyegyenlőségének előmozdítása a társadalmi folyamatokban, a már eddig jól bevált hagyományok megerősítése, megtartása, valamint szükség esetén új támogató szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat, hozzájárulnak a somlósziölösi állampolgárok életminőségének javításához.
- A diszkriminációmentesség és szegregációmentesség biztosításával a társadalmi integráció támogatása.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Somlósziölös település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

Az EU 2020 stratégia²

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb

² A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program³

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdeni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.⁴ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁵

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti roma integrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁶

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program⁷

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti

³ A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április [www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%3B6vetkez%3C5%91_l%3C3%A9p%3C3%A9s%20\(SzKT%202020\).pdf](http://www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%3B6vetkez%3C5%91_l%3C3%A9p%3C3%A9s%20(SzKT%202020).pdf)

⁴ Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm

⁵ Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia>

⁶ 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.; www.biztoskezet.hu

⁷ A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervéről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.

esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az Ebktv. 2010. május 1-jén hatályba lépett 63/A. §-a rendelkezett a helyi esélyegyenlőségi programról. A rendelkezés értelmében a helyi önkormányzat, valamint a többcélú kistérségi társulás öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogadott el, melyet 2 évente át kellett tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni. A rendelkezést a 2011. évi CLXXIV. törvény módosította, így az esélyegyenlőségi programra vonatkozó szabályozás az Ekbtk. 31. §-ába került át.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. E részben ezeket a képviselő-testületi, az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő rendeleteket is szükséges bemutatni.

A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (2013. január 1-étől hatályba lépő) rendelkezik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- **Településrendezési terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a TEIR adatbázison kívül a védőnő, óvónő, családsegítő, polgármester, rendőrség és a közös önkormányzati hivatal nyilvántartásai biztosították.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Meg kell vizsgálni az adatok alakulásának tendenciáit és összefüggésbe hozni a település gazdasági mutatóinak alakulásával.

Somlószőlősben 2008-ban a nyilvántartott álláskeresők száma 35 fő volt, ebből 10 nő és 25 férfi, 2012-ben már ez a szám 49-re emelkedett, ebből 20 nő és 29 férfi, ami összességében 3,1 %-os növekedést mutat, ha a két évet vesszük alapul. Megállapítható, hogy a férfiak körében több a nyilvántartott álláskereső, mint a nők körében.

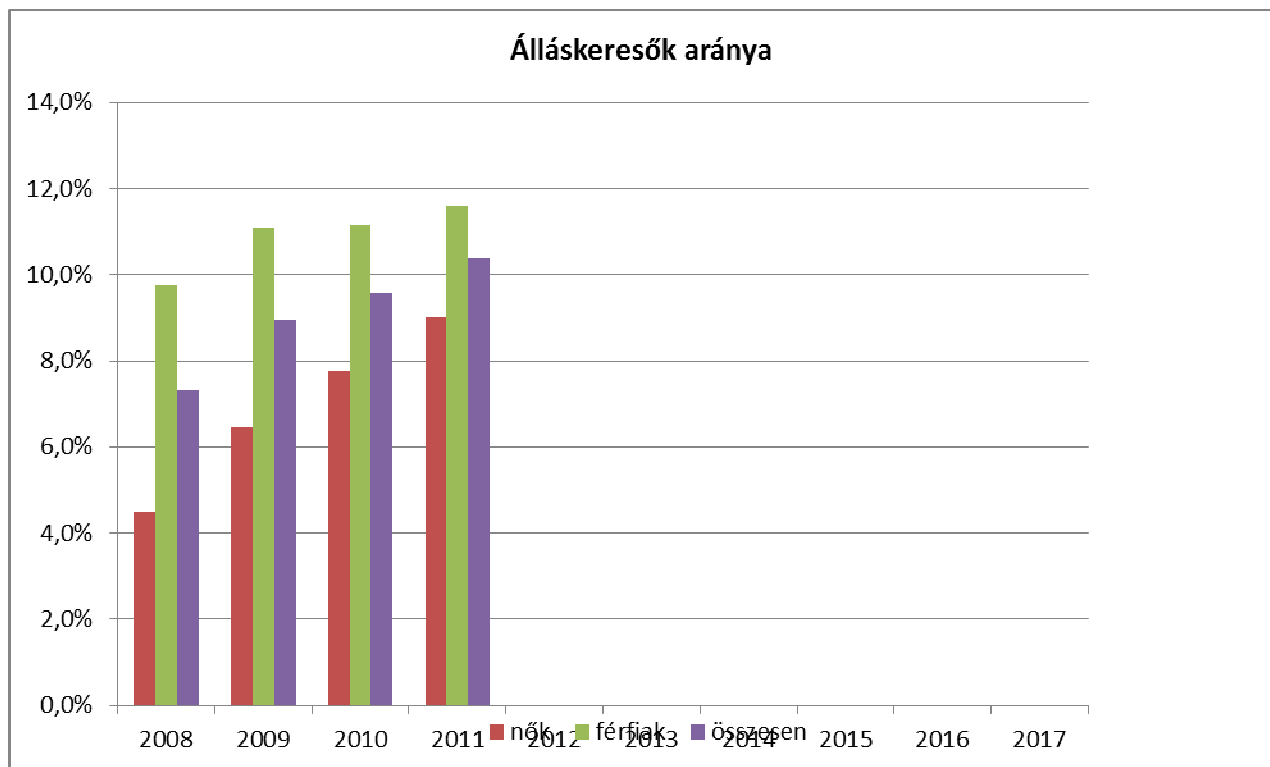
Ha a munkanélküliek összlétszámát összehasonlítjuk 2008-ban és 2011-ben, illetve a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek összlétszámát megnézzük 2008-ban és 2011-ben, szintén növekedés látható.

Megfigyelhető, hogy a mélyszegénységben élők egyre jobban szorulnak ki a munkaerő-piacról, melynek okai főként az alacsony iskolázottság és a társadalmi előítélet jelenléte.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	222	256	478	10	4,5%	25	9,8%	35	7,3%
2009	217	252	469	14	6,5%	28	11,1%	42	9,0%
2010	219	251	470	17	7,8%	28	11,2%	45	9,6%
2011	222	250	472	20	9,0%	29	11,6%	49	10,4%

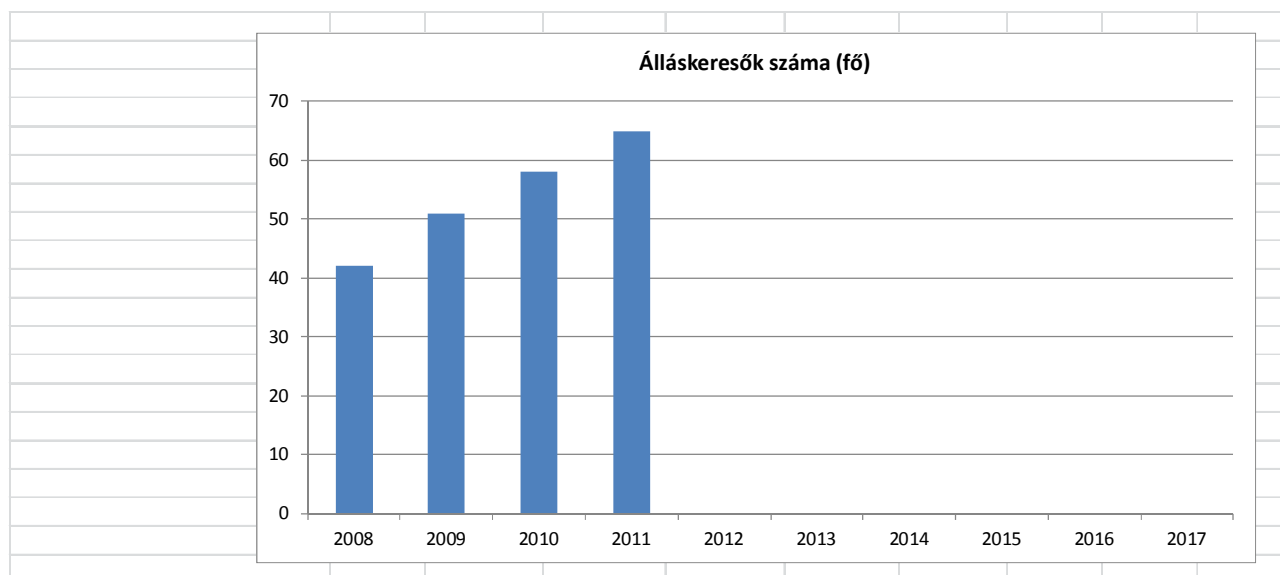
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	42	42	38	28
20 éves és fiatalabb	fő	0	2	1	1
	%	0,0%	4,8%	2,6%	3,6%
21-25 év	fő	9	6	3	3
	%	21,4%	14,3%	7,9%	10,7%
26-30 év	fő	5	8	6	3
	%	11,9%	19,0%	15,8%	10,7%
31-35 év	fő	8	3	9	4
	%	19,0%	7,1%	23,7%	14,3%
36-40 év	fő	4	5	5	4
	%	9,5%	11,9%	13,2%	14,3%
41-45 év	fő	3	3	3	4
	%	7,1%	7,1%	7,9%	14,3%
46-50 év	fő	4	6	4	4
	%	9,5%	14,3%	10,5%	14,3%
51-55 év	fő	6	7	4	3
	%	14,3%	16,7%	10,5%	10,7%
56-60 év	fő	3	2	3	2
	%	7,1%	4,8%	7,9%	7,1%
61 év felett	fő	0	0	0	0
	%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

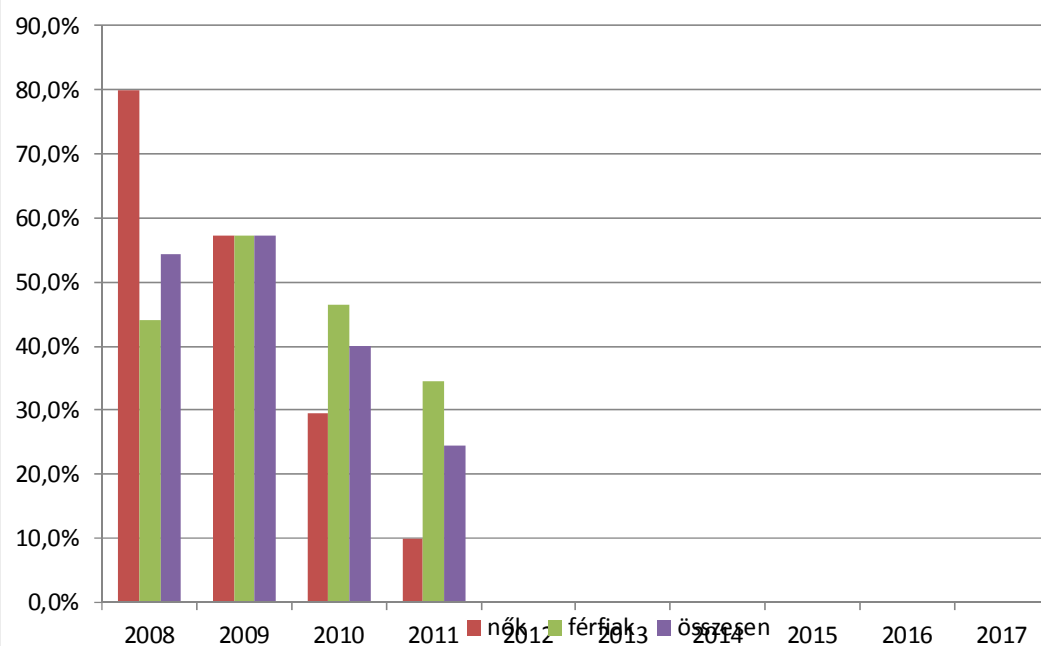

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/registrált			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	10	25	35	8	11	19	80,0%	44,0%	54,3%
2009	14	28	42	8	16	24	57,1%	57,1%	57,1%
2010	17	28	45	5	13	18	29,4%	46,4%	40,0%
2011	20	29	49	2	10	12	10,0%	34,5%	24,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

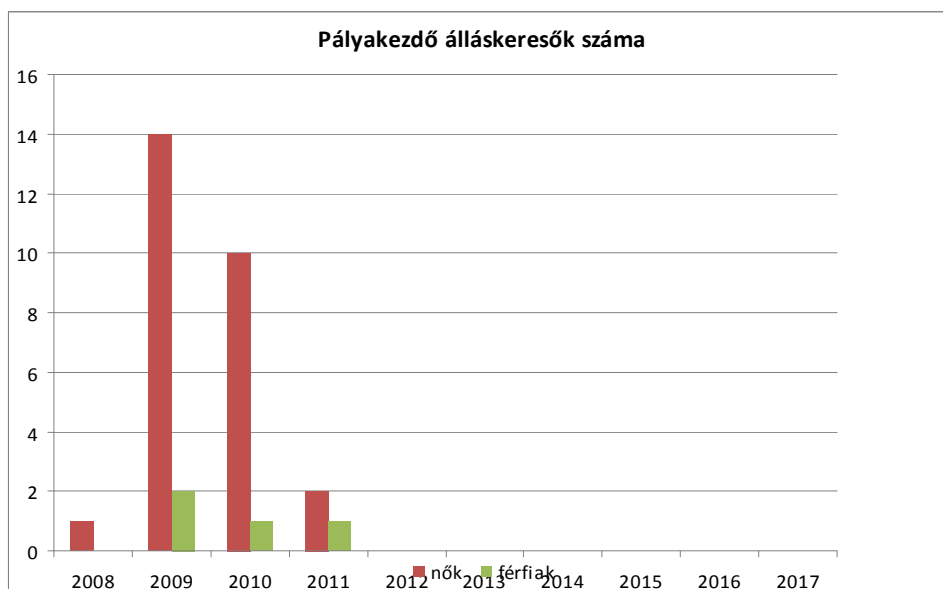
180 napnál régebben munkanélküliek aránya

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	50	62	112	1	2,0%	0	0,0%	1	0,9%
2009	50	67	117	14	28,0%	2	3,0%	16	13,7%
2010	49	69	118	10	20,4%	1	1,4%	11	9,3%
2011	47	57	104	2	4,3%	1	1,8%	3	2,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az alacsony iskolai végzettségűeket az Önkormányzat közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatja, mely létszám a község összlétszámához képest nem mutat magas adatot.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	636	336	300	536	267	269	100	15,7%	69	20,5%	31	10,3%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

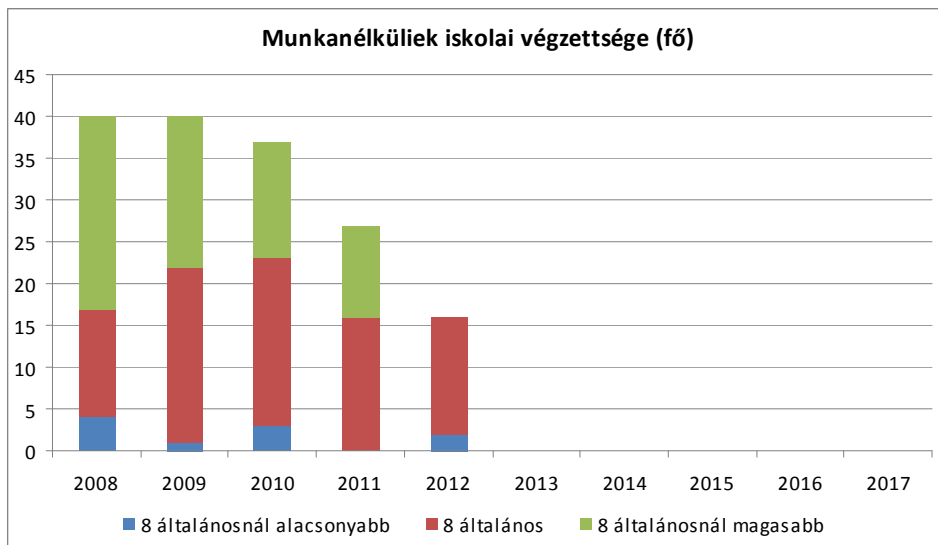
Somlószőlősben a nyilvántartott álláskeresők között a 8 általánossal rendelkezők száma a legmagasabb. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek is többen vannak, mint a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek. Az utóbbi évek tendenciája azt mutatja, hogy a 8 általános végzettségűek aránya és a 8 általánosnál alacsonyabb iskolai végzettségűek aránya is csökkent az utóbbi 4 évben a községben nyilvántartott álláskeresők körében.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	40	4	10,0%	13	32,5%	23	57,5%
2009	40	1	2,5%	21	52,5%	18	45,0%
2010	37	3	8,1%	20	54,1%	14	37,8%
2011	27	0	0,0%	16	59,3%	11	40,7%
2012	16	2	12,5%	14	87,5%		0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.2.7., valamint 3.2.8. adattáblák adatai arra mutatnak rá, hogy mennyire sikerül az iskolázatlanok bevonása a felnőttoktatásba. Somlószlóiban nincs általános iskolai felnőttoktatásban résztvevő személy.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő		Fő	%
	2009	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2010	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
2011	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!	
2012	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen		szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2009	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2010	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2011	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!
2012	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

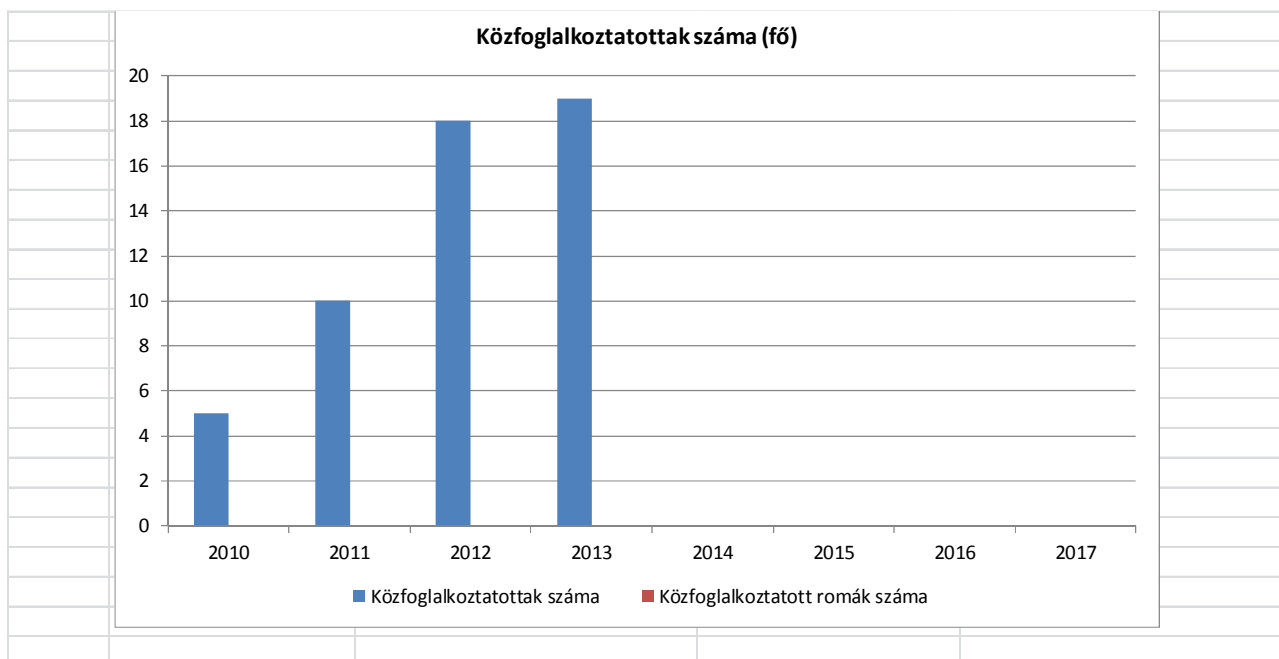
c) közfoglalkoztatás

A vizsgálati irány a 3.2.9. adattáblában arra világít rá, mekkora szerepe van a helyi munkaerő foglalkoztatásában az önkormányzat közfoglalkoztatási programjának. Somlószőlős Önkormányzata 19 főt foglalkoztat évente, mivel 2012. óta községünkben START munkaprogram működik. A munkaprogram keretében megvalósult egy Mezőgazdasági Háztáji növénytermesztés és tartósítás és egy Csapadékvíz elvezető rendszerek kezelése program. A Mezőgazdasági programban jelenleg 13 fő, a Csapadékvíz elvezető programban 4 fő dolgozik. Ezen kívül még 2 főt foglalkoztat az Önkormányzat.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2010	5	n.a.	n.a.	n.a.
2011	10	n.a.	n.a.	n.a.
2012	18	n.a.	n.a.	n.a.
2013	19	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzat adatai

A közmunkaprogram továbbgondolása, avagy a Szociális Szövetkezetek, mint a gazdaság új szereplői

Az Európai Unió a szociális gazdaság koncepcióját, mint a XXI. századba vezető fejlődési út egyikét vázolta fel, és intézményesítésére, fejlesztésére igen nagy hangsúlyt fektetett az elmúlt évtizedekben. A szociális gazdaságot tulajdonképpen a harmadik gazdasági szektornak tekinthetjük az üzleti magánszektor és a közszféra mellett, mely a közösségi, az önkéntes és a vállalkozási tevékenységek széles skáláját foglalja magában, ezek gazdasági aktivitása révén alakul ki és fejlődik. A szociális szövetkezetek a szociális gazdaság egy új, sajátos „társasági formáját” adják, melyeknek – szemben a gazdasági társaságokkal – elsődleges célja nem a nyereség elérése, hanem a profiton túl más közösségi (oktatási, kulturális, szociális, foglalkoztatási, stb.) célokat, igényeket is preferálnak.

A szociális szövetkezetek a foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai, vidékfejlesztés, agrárpolitika keretei között felmerülő problémáknak a megoldását, de legalábbis kiegyensúlyozásának az eszközét adhatják. A szövetkezetek sajátos szervezeti és működési formájuknak, a gazdálkodásukban megjelenő specialitásaiknak köszönhetően képesek a tagok részére előnyök biztosítására,

a piaci viszonyokkal szembeni védelem biztosítására, illetve olyan vegyes motiváltságú igényeknek is teret tudnak adni, olyan szükségleteket is ki tudnak elégíteni, melyekről a gazdaság más szektorai nem, vagy csak korlátozottan képesek gondoskodni. Világviszonylatban is egy nagyon új szervezeti formáról beszélünk, hazánk tekintetében pedig ez fokozottan elmondható. A szociális szövetkezetek a dél-európai országokban, továbbá Amerikában és Japánban alakultak ki a munkanélküliek, fogyatékkal élők, idősek és fiatalok szociális helyzetének jobbítása érdekében. Magyarországon ilyen szövetkezeti forma létrehozására 2006. július 1-jétől van lehetőség, azonban eddig csekély érdeklődés mutatkozott az újkeletű szervezeti forma iránt.

A szociális szövetkezet az alapszabályában meghatározott összegű részjegytőkével alapított, a nyitott tagság és a változó tőke elvei szerint működő, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, melynek általános célja a tagjai gazdasági, valamint más társadalmi (kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi) szükségletei kielégítésének elősegítése.

Sajátos célja pedig a munkanélküli, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévő tagjai számára a munkafeltételek teremtése, valamint szociális helyzetük javításának egyéb módon történő elősegítése.

Jogsabályi alapok. A szövetkezetekről a 2006. évi X. törvény (Sztv.) rendelkezik. Tekintettel arra, hogy a szociális szövetkezet a szövetkezet egy speciális fajtája, az arra vonatkozó alapvető szabályokat is az Sztv.-ben találhatjuk meg. Ugyanakkor a szövetkezetekhez képest sajátos előírások is érvényesülnek a szociális szövetkezet tekintetében. Az eltéréseket egyrészt maga az Sztv. határozza meg, másrészt a szociális szövetkezetekről szóló 141/2006. (VI. 29.) Kormányrendelet rögzíti.

A szövetkezet által létrehozott közösségi alapból nyújtott támogatásokra vonatkozó részletes szabályokat a 124/2006. (V. 19.) Kormányrendelet tartalmazza. Háttér joganyagként számos egyéb jogszabálynak is fontos szerep jut, így különösen:– a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.), – a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.), a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Cég tv.), a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (Tao. tv.), a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli tv.), a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény (Közhasznúsági tv.), valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szociális törvény).

A szociális szövetkezet alapítása

A szociális szövetkezet munkalehetőséget biztosít, illetve szervez a munkanélküli, tanuló vagy hallgató tagjainak (ennek keretében közreműködhet közmunka, közhasznú, valamint közcélú munka biztosításában is), vagy külső foglalkoztatóként a Szociális törvény szerinti intézményi foglalkoztatást biztosít tagjai számára, illetve a tagjai számára egyéb, munkafeltételek teremtését, szociális helyzet javítását elősegítő szolgáltatásokat nyújt. A szociális szövetkezet közhasznú szervezeti jogállással is működhet, illetőleg ekként is alapítható, amennyiben teljesíti a Közhasznúsági törvényben rögzített feltételeket, és az abban meghatározott, a társadalom és az egyén közös érdekeinek kielégítésére irányuló, az alapszabályban szereplő közhasznúnak minősülő tevékenységet (például családsegítés, időskorúak gondozása, nevelés és oktatás, kulturális tevékenység, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése) végez. A Szociális törvény alapján a szociális szövetkezet nem nyújthat a Szociális törvény 57. §-a szerinti személyes gondoskodást.

Szociális szövetkezetet legalább 7 természetes személy alapíthat. A tagokat tilos nyilvános felhívás útján gyűjteni.

Szociális szövetkezeti tag csak 14. életévét betöltött természetes személy lehet. Amennyiben a tag a 18. életévét még nem töltötte be, úgy nyilatkozata érvényességéhez törvényes képviselőjének hozzájáruló nyilatkozata is szükséges. További sajátos előírás, hogy a szociális szövetkezetnek nem lehet befektető tagja, azaz olyan tagja, akinek főszabályként csak a vagyoni hozzájárulás rendelkezésre bocsátása a feladata (személyes közreműködésre nem kötelezhető), és akinél a tagság során a meghatározó szempont az, hogy e befektetői részjegye arányában a szövetkezet gazdasági tevékenységéből származó adózás utáni eredményéből részesedésre jogosult (illetve ugyanilyen arányban a veszteség viselésére köteles). A Kormányrendelet alapján szociális szövetkezet tagja csak olyan személy lehet, aki megfelel az előzőekben leírtaknak, továbbá a szövetkezet tevékenységében személyesen közreműködik, így – olyan szövetkezet esetében, amely a munkanélküli, tanuló vagy hallgató tagjainak munkalehetőséget biztosít vagy szervez vagy a tagjainak – külső foglalkoztatóként – intézményi foglalkoztatást biztosít, megfelel a munkaviszonyra, alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásra, megbízási vagy vállalkozási jogviszonyra, a közérdekű önkéntes tevékenységre, intézményi foglalkoztatásra vonatkozó foglalkoztatási feltételeknek; illetőleg olyan szövetkezet esetében, amely munkanélküli, illetőleg szociálisan hátrányos helyzetben lévő tagjai számára munkafeltételeket teremt, valamint szociális helyzetük javítását segíti elő, az előbbi pont szerinti jogviszonyok keretében munkát végez, illetve az említett célok elérését elősegítő szolgáltatásokat – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – igénybe veszi.

Szociális szövetkezetek létrehozásának támogatását célzó pályázati program Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) új támogatási programja keretében a szociális szövetkezeti forma közösség szervező erejét, a társadalmi szükségletek kielégítésében és a foglalkoztatás bővítés elősegítésében betöltött szerepét kiemelve kívánja támogatni az álláskereső és a szociálisan hátrányos helyzetű emberek munkához jutását segíteni képes szociális szövetkezetek létrehozását és működtetését. E szervezeti forma egyfajta alternatíva lehet a munkanélküliség kezelésében, a foglalkoztatás elősegítésében, a feketegazdaság csökkentésében, különösen a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok tekintetében. Az OFA és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM) között, a szociális szövetkezetek létrehozására vonatkozó program megvalósítása érdekében megállapodás jött létre, amely a program megvalósításához 5 éves időszakra megközelítőleg 1 milliárd forint támogatási keretösszeget irányzott elő. A támogatási program átfogó célkitűzése, hogy a program eredményeként a megvalósítási időszak végéig legalább 50 önfenntartóvá váló, a támogatási időszak lejártá után is működőképes szociális szövetkezet jöjjön létre Magyarországon.

Az OFA pályázati programja alapján a konkrét célkitűzések között említhetjük a foglalkoztatás elősegítését, a feketegazdaság csökkentését, a helyi szintű közösség-szervezés ösztönzését, a szociális szövetkezeti forma népszerűsítését, illetve ennek érdekében a szociális szövetkezetet érintő témaköröket átfogó képzési program kidolgozását és lebonyolítását, ezen keresztül egy magasan kvalifikált szakértői bázis kialakítását, továbbá az érdekeltek (álláskeresők, segítő szakemberek, non-profit szervezetek, önkormányzatok, állami foglalkoztatási szervek) tájékoztatását a szervezeti formáról és az abban rejlő lehetőségekről.

Somlószőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete felismerve a szociális szövetkezetek megalakításában és működtetésében rejlő kitűnő lehetőségeket a Start közmunkaprogram továbbgondolásával a következő tervek megvalósítását tűzte ki célul.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Somlószőlős lakosságának jelentős része ingázik, mivel részükre helyben csak két intézmény a Germakorp Kft. (Pékség) és a Hun-Beef Kft. (Állattenyésztés) biztosít munkahelyet. A környező városok (Ajka, Pápa, Veszprém) felszívják a munkaerő jelentős részét.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Településünkön ezt nem tudjuk megoldani. A fiatal munkanélküliek a területileg illetékes munkaügyi kirendeltség által szervezett képzéseken vehetnek részt.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Veszprém Megyei Kormányhivatal Ajkai Járási Hivatal Járási Munkaügyi Központja koordinálja.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Mélyszegénységben élőket és romákat az Önkormányzat közfoglalkoztatásban alkalmaz.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön a foglalkoztatás területén a hátrányos megkülönböztetés nem jellemző.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

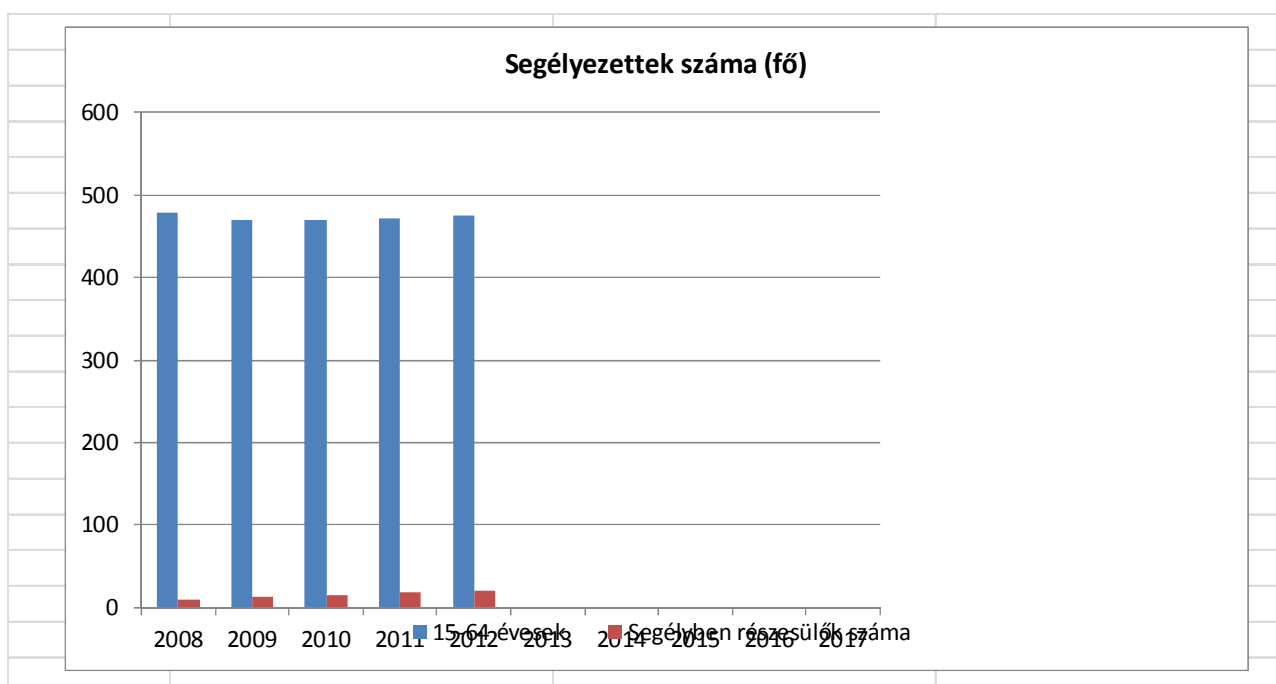
E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- **Pénzbeli ellátások:** időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	478	10	2,1%
2009	469	13	2,8%
2010	470	15	3,2%
2011	472	18	3,8%
2012	475	20	4,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

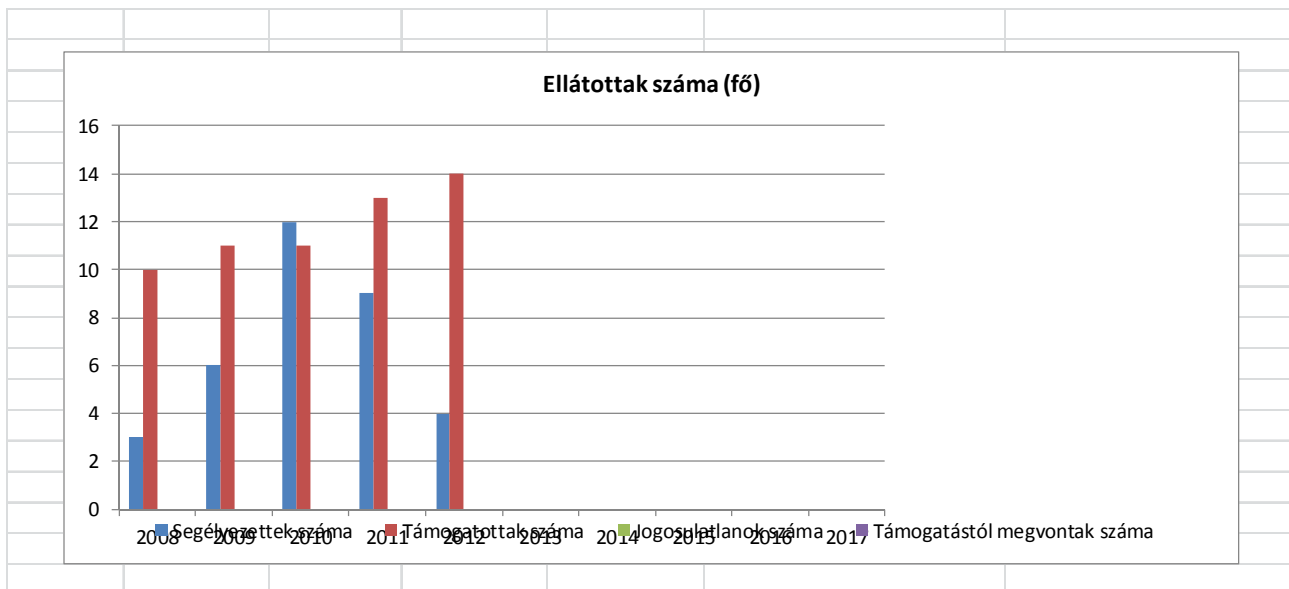
év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	35	3	8,6%
2009	42	7	16,7%
2010	45	10	22,2%
2011	49	14	28,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	3		10		0	0
2009	6		11		0	0
2010	12		11		0	0
2011	9		13		0	0
2012	4		14		0	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2012-ben az álláskeresői segélyben részesülők száma 20 fő, álláskeresői járadékra jogosultak 14 fő, rendszeres szociális segélyben részesülők száma 9 fő. Nem volt olyan akitől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást és olyan sem aki, 30 nap munkaviszonyt nem tudott igazolni és az FHT jogosultságtól elesett.

Munkaerő-piaci szolgáltatások

Az Ft. III. fejezete rögzíti a munkaerő-piaci szolgáltatások és foglalkoztatást elősegítő támogatásokat.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások a következők:

- a) munkaerőpiaci és foglalkozási információ nyújtása,
- b) munka-, pálya-, álláskeresői, rehabilitációs, helyi (térségi) foglalkoztatási tanácsadás,
- c) munkaközvetítés.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A településen 2010-es adatok szerint 322 db lakás van.

a) bérlakás-állomány

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)		bérlakás állomány (db)		szociális lakásállomány (db)		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	322	n.a.	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	n.a.
2009	322	n.a.	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	n.a.
2010	322	n.a.	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	n.a.
2011	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Teir, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

Községünkben 4 szociális lakás található.

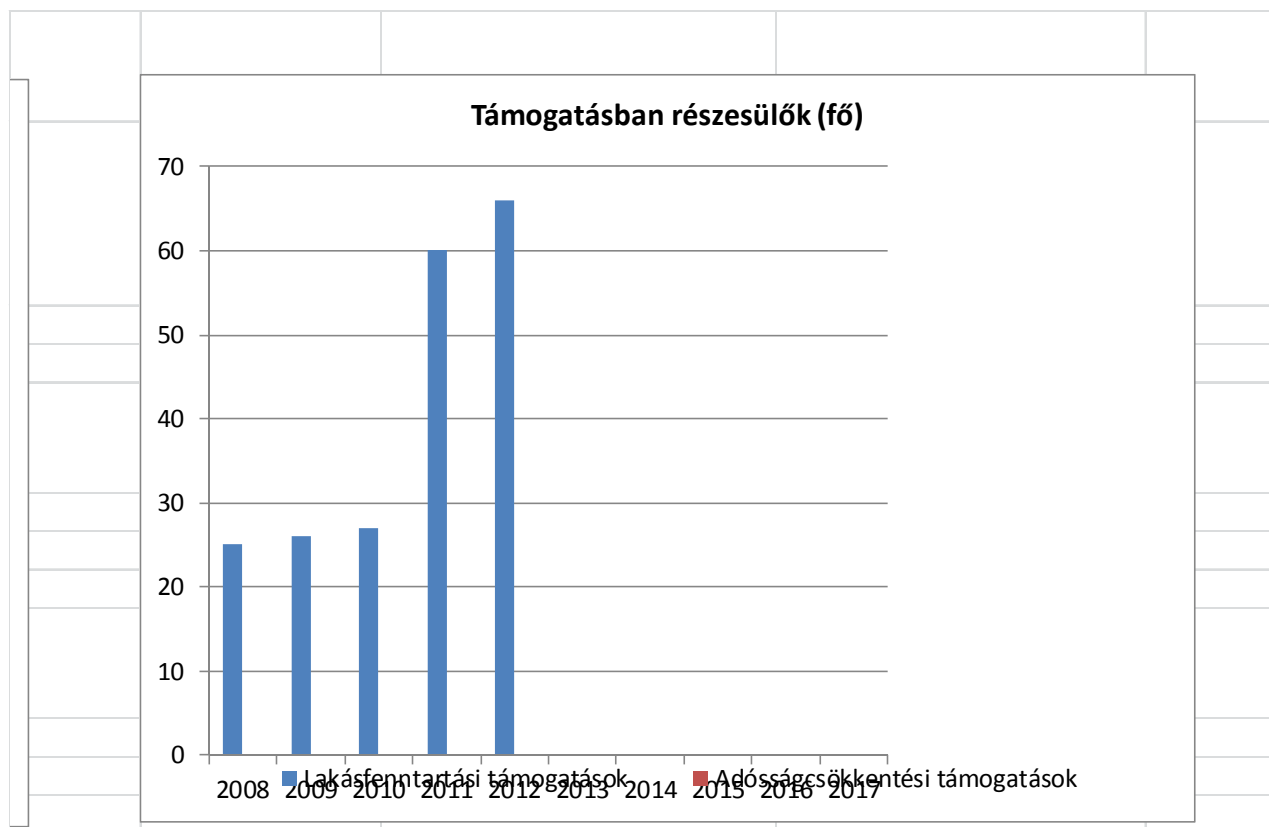
e) lakhatást segítő támogatások

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt.

A lakásfenntartási támogatás alapnyí jogon, normatív alapon állapítható meg. Somlószőlősben a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma növekvő tendenciát mutat, 2012-ban 66 család.

3.4.3. számú táblázat - Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	25	0
2009	26	0
2010	27	0
2011	60	0
2012	66	0

Forrás: TelR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. A lakásviszonyok problémái

általában a közműdíj, illetve a lakáshitel tartozások. A családok a közműdíjat és a hiteltörlesztéseket is nehezen, illetve nem tudják teljesíteni.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Nem áll rendelkezésünkre adat a külterületi lakások közműellátásáról.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Településünkön telep, szegregáció nem található.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmóddal való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Somlószőlősben a házi orvosi feladatokat 1 orvos látja el, házi gyermekorvosi feladatokra külön orvos nincs a községben.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett házi orvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	1	0	0
2009	1	0	0
2010	1	0	0
2011	1	0	0
2012	1	0	0

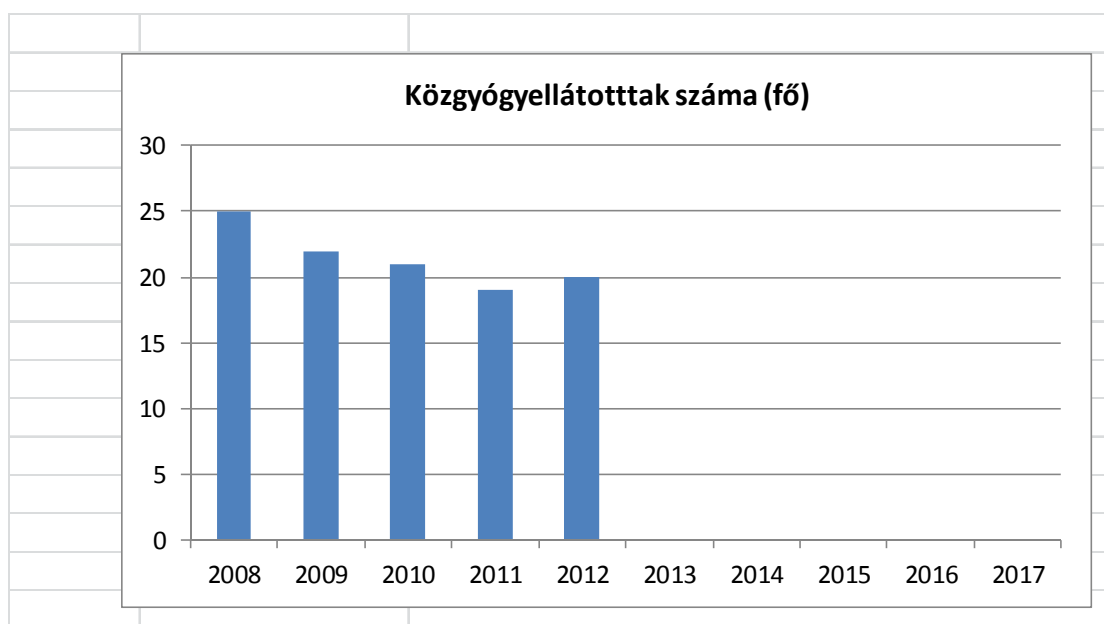
Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személyek részére, egészségi állapotuk megőrzéséhez és helyreállításához szükséges hozzájárulás. 2013. január 1-től a közgyógyellátások intézését a járási hivatalok vették át, mivel az önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozó méltányos közgyógyellátásnál is először a járási hivatal bírálata szükséges.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

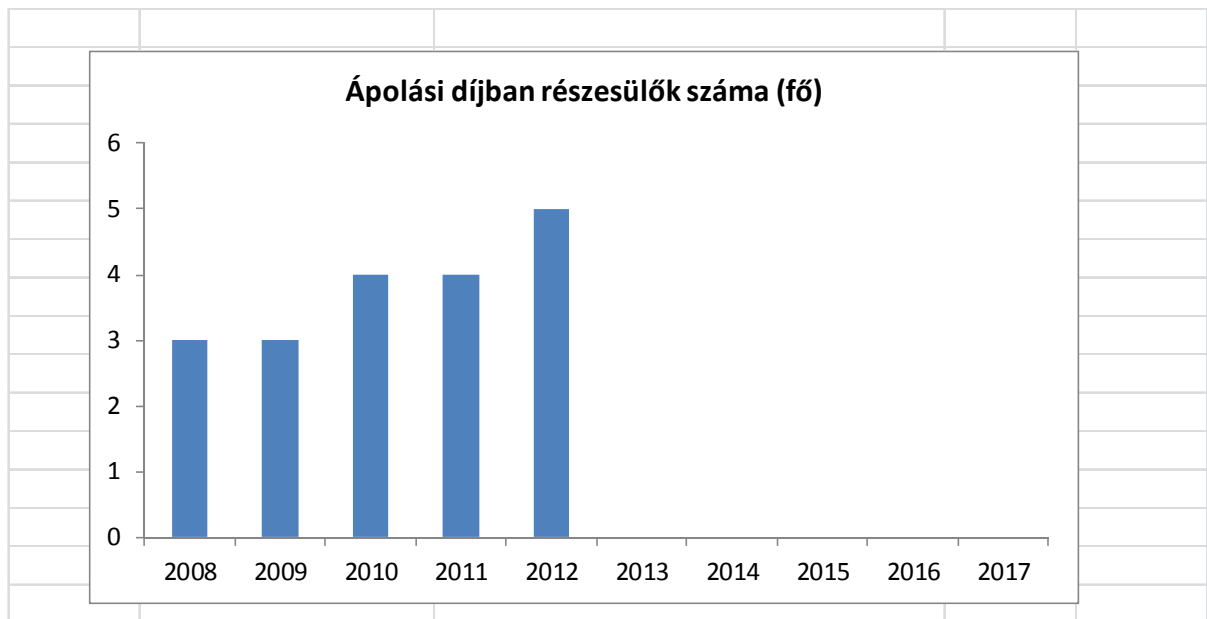
év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	25
2009	22
2010	21
2011	19
2012	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	3
2009	3
2010	4
2011	4
2012	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b.) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A községben minden évben tüdőszűrő biztosított.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az óvodában a logopédus heti rendszerességgel segíti a gyermekek fejlesztését.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A településen szociális étkeztetés működik, 4 fő veszi igénybe, a Resti Vendéglő szállítja Devecserből.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Somlószőlős község évente egyszer falunapot rendez, ahol a gyermekek sorversenyeken vehetnek részt, a felnőttek pedig focimeccsen.

f.) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A településen Családsegítés, Gyermejjóléti Szolgáltatás, Szociális Étkeztetés és Házi segítségnyújtás működik.

g.) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A szolgáltatások nyújtásakor hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem fordult elő.

h.) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pozitív diszkrimináció a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül nem jellemző.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a.) közösségi élet színterei, fórumai

A településen, a minden évben megrendezésre kerülő rendezvényeknek (Falukarácsonya, Március 15-ei ünnepség, Nemzeti Összetartozás Napja, Falunap) helyet biztosít a *Művelődési Ház*. A „*Somvirág*” *Nyugdíjas klub* örömmel vesz részt minden ünnepségen. Civil szervezetek közül kiemelkedik a 2011-ben alakult *Somlószőlői Polgárőr Egyesület*, illetve a *Somlószőlői Sport Club Egyesület*.

A községben *Könyvtár* is működik, amely Internet-hozzáférést biztosít az intézmény látogatói számára.

A településen az információáramlást segíti Somlószőlős helyi lapja a *Somlói Idők*, illetve a település honlapja: www.somloszolos.hu. Ezek által az állampolgárokhoz eljutnak a fontos hírek, események.

b.) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A településen etnikai konfliktus nem fordul elő.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Somlószőlős Önkormányzat minden évben Mikulás csomagot oszt a 14 év alatti gyermekeknek, a 70 év felettieket pedig 2000 Ft karácsonyi ajándékkal támogatja.

Önkéntes munkát a somlószőlői lakosok a 2010. október 4-én Devecser Városban bekövetkezett vörösiszap katasztrófa idején nyújtottak, illetve iskola épületünk (mely 2006-ban bezárt) kiadásra került a devecseri gyermekek megsegítésére, hogy tanulmányaikat ezen időszak alatt is folytatni tudják.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településükön roma nemzetiségi önkormányzat működik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A Start közmunkaprogramban megtermelt mezőgazdasági termékek megfelelő hasznosítása	Szociális szövetkezet megalakítása és működtetése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénységet több ok miatt is fontos megvizsgálni. Egyrészt a gyermekkori nélkülözés kedvezőtlenül befolyásolja a gyermek fejlődését, jövőjét. Másrészt a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevételére az esetek egy részében éppen a családok kedvezőtlen anyagi helyzete miatt kerül sor. Darvas és Tausz (2000) hangsúlyozza, hogy a gyermekek a szegénység szempontjából is speciális helyzetben vannak. Nincs idejük jobb időkre várni. A gyermekkori nélkülözés és depriváció következményei egész életpályájukat meghatározzák. A rossz egészségi állapot, a gyenge iskolai teljesítmény, a tanulási-, magatartási-, és beilleszkedési zavarok, az iskolai lemorzsolódás a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából kedvezőtlen előjelek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: A köznevelési törvény 2013. szeptember 1-éig hatályban tartja a közoktatásról szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 14. pontjában rögzített definíciót a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, ezt követően a definíciót a Gyvt. fogja tartalmazni⁸. A 2013. szeptember 1-éig hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt.-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §)⁹

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: A támogatásra az rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és

1. nyugellátásban,
2. korhatár előtti ellátásban,
3. szolgálati járandóságban,
4. balettművészeti életjáradékban,
5. átmeneti bányászjáradékban,
6. időskorúak járadékában vagy
7. olyan ellátásban

részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. (Gyvt. 20/B. § (1))

Kedvezményes gyermek-étkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

⁸ A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet Gyvt.-ben rögzített definíciója a sablon készítésekor még nem ismert.

⁹ Iskolaszolga, XXIII. 3., 2012. november

Óvodáztatási támogatás: A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki

- a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá
- gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és
- akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll

pénzbeli támogatást folyósít. (Gyvt. 20/C. § (1))

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek: Elsősorban a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerinti menedékjogot kérő, menekült, menedékes, oltalmazott vagy humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező gyermekek helyzetére szükséges kitérni. A menedékes - rászorultsága esetén - jogosult a befogadás anyagi feltételeire, valamint ellátásra és támogatásra. A menekültügyi hatóság, valamint a jegyző az ellátásra, támogatásra vonatkozóan határozattal dönt (2007. évi LXXX. törvény, 32. §).

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekvédelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételeivel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás,
- e) a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthon nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,

c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

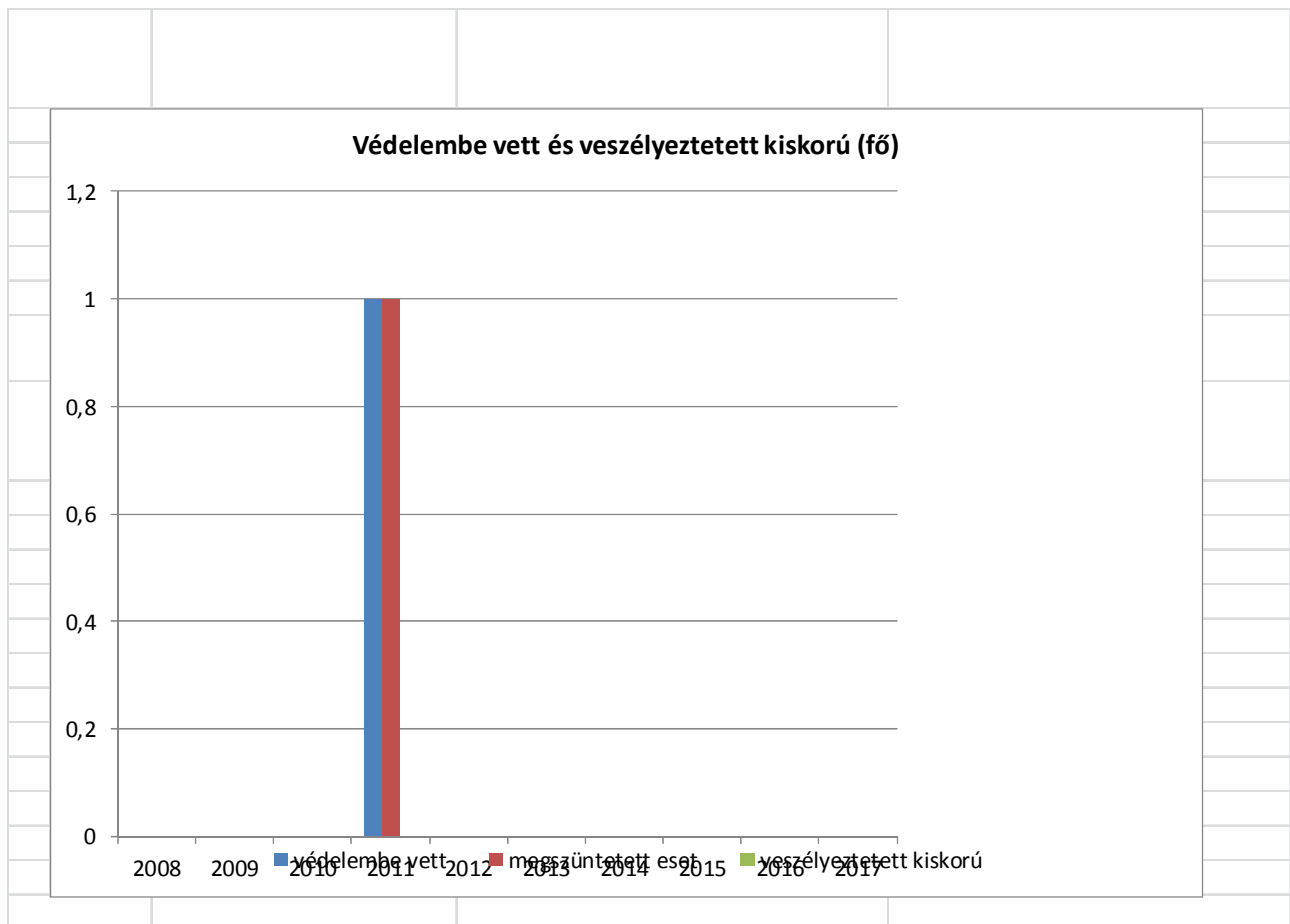
- a) a védelembe vétel,
- b) a családbafoadás,
- c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- d) az átmeneti nevelésbe vétel,
- e) a tartós nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,

Az ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:

- a) a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket gyakorló szervek és személyek (Gyvt. 16. §),
- b) a fővárosi főjegyző,
- c) a gyermekjóléti alapellátást és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó szolgáltatás, intézmény fenntartója, vezetője,
- d) a helyettes szülő, nevelőszülő,
- e) a gyermekjogi képviselő, illetve amennyiben a gyermek panaszának orvoslása érdekében feltétlenül szükséges a betegjogi képviselő, illetve az ellátottjogi képviselő,
- f) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- g) a gyermekvédelmi szakértői bizottság.

A településen egy 18 év alatti kiskorút vettek védelembe 2011-ben. Veszélyeztetett kiskorú nem volt.

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	1	1	0
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Teir, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme arányában állapítják meg. Ezen, a Nkntv. 2013. szeptember 1-éig hatályos rendelkezése szerint „hátrányos helyzetűnek” definiált gyermekek adatszolgáltatását viszonylag megbízhatónak - míg ugyanazzen körbe tartozó de legfeljebb nyolc általános iskolai végzettségű szülővel rendelkező gyermekek számát (halmozottan hátrányos helyzetűek) pontatlannak - találták az erre irányuló felmérések. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak egy része ugyanakkor nem jelenik meg az októberi statisztikához kötődő adatszolgáltatásban abban az esetben, ha erre az időre esik a jogosultságuk megállapítása. Fontos, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülők legtöbbször nem a megemelkedett jövedelem miatt esnek el a jogosultságtól, hanem azért, mert az alapvető papírjaik is elvesznek, hiányoznak, vagy egy válási szakaszban – vagy egyéb más okból – nem, vagy nehezen tudnak jövedelemigazolást szerezni házastársuktól, illetve az elmaradt gyermektartás ellenére nem indítanak hatósági eljárást, ami pedig lehetővé tenné a jövedelem igazolását. Mindezen okok éppen a legszegényebb, legrászorulóbb családokat érintik. A helyzetelemzés során a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak pontos regisztrációjáról alkotott helyzetkép igen fontos a különböző támogatások hozzáféréseinek vizsgálata miatt és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményen alapuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása miatt is. A HEP során a cél, hogy az intézményi és önkormányzati adatszolgáltatás és adatnyilvántartás működő kontrollja és kidolgozott protokollja biztosítva legyen.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	45	n.a.	0	0	0
2009	55	n.a.	0	0	0
2010	60	n.a.	0	0	0
2011	74	n.a.	0	0	0
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma településünkön 2008-ban 45 fő, 2011-ben pedig már 74 főre emelkedett.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	11	0	0	0	n.a.	n.a.
2009	14	0	0	0	4	n.a.
2010	16	0	0	0	4	n.a.
2011	15	0	0	0	11	n.a.
2012	13	0	0	0	11	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az óvodában ingyenes étkeztetésben résztvevők száma átlagosan 15 fő. Óvodáztatási támogatásban részesülők száma 2009-ben 4 fő, 2012-ben pedig már 11 főre emelkedett. Településünkön 2006-ban az általános Iskola megszűnt.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Somlószőlősben magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekről nincs tudomásunk.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nincs településünkön szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Möt. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény adja, amely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

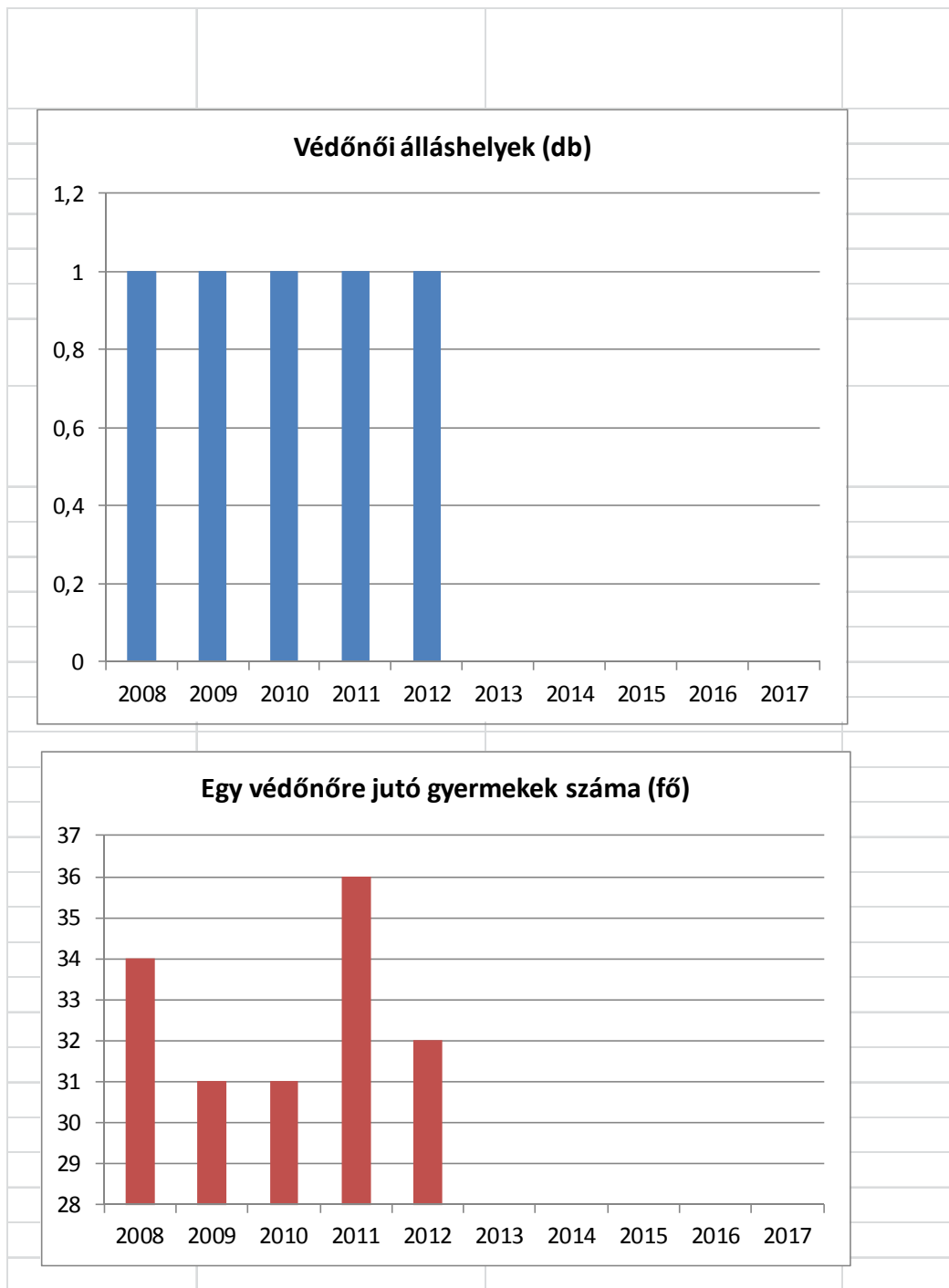
A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái

- a) a bölcsőde, a hetes bölcsőde,
- b) a családi napközi,
- c) a családi gyermekfelügyelet,
- d) a házi gyermekfelügyelet,
- e) az alternatív napközbeni ellátás.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma		
év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	1	34
2009	1	31
2010	1	31
2011	1	36
2012	1	32

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A védőnői ellátás egy védőnővel történik a településen. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma 2008-ban 34 fő, 2011-ben a legmagasabb 36 fő, 2012-ben pedig 32 főre csökkent.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A községben gyermekorvos nincs, a háziorvos látja el a gyermekeket is.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az óvodában a logopédus heti rendszerességgel segíti a gyermekek fejlesztését.

d) gyermekjóléti alapellátás

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma				
év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0

Forrás: Teir, KSH Tstar

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma		
év	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0

Forrás: Teir, KSH Tstar

Somlószlős községben bölcsőde és családi napközi nincs.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	25	
Óvodai csoportok száma	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30 - 16:30	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	5 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	2	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	2	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	1	0
Kisegítő személyzet	0	0
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés		

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	17	1	25	1	17	0
2009	21	1	25	1	21	0
2010	21	1	25	1	21	0
2011	27	1	25	1	25	0
2012	25	1	25	1	25	0

Forrás: Teir, KSH Tstar

A településen egy óvoda működik, mely eddig Nagyalásony tagóvodája volt, de 2013. július 1-től önálló intézményként működik. Az óvodába két településről, Somlószlósból és Kisszlósból járnak be a gyerekek. Az óvodai férőhelyek száma 25, az óvodai csoportszám 1. Az óvodában két diplomás óvodapedagógus és 1 dajka foglalkoztatja a gyerekeket.

Az óvoda épülete a falu központjában, védett belső udvarban helyezkedik el. Játzóudvara tágas, bőséges helyet ad a mozgásra. Probléma az óvodában, hogy a csoportszoba parkettája korhad, több helyen mozog, a többi helyiség műpadló burkolata balesetveszélyes. Nincs tornaszoba, mosó – szárítóhelyiség, raktár, szertár, megfelelő méretű nevelői-vezetői szoba, logopédiai szoba. A bútorok elhasználódtak, a legfiatalabb is húsz éves, a többi még régebbi, leselejtezett. Számítógép, nyomtató, fénymásoló nincs, nem is tudnák hova tenni. Az udvaron kevés a szabványnak megfelelő udvari játék.

Másik probléma az óvodában, hogy kevés a szabadidős, kulturális és sport programok szervezése, mivel az óvoda saját költségvetéséből nem tudja kigazdálkodni, a szülők nem tudják anyagilag támogatni a különböző kulturális, sport és szabadidős programokat.

Ezen problémák javítása, a biztonságos környezet kialakítása, az előírt működési feltételeknek való megfelelés, az esztétikus külső-belső megjelenés illetve a kulturális, mozgásfejlesztő, kézműves programok szervezése helyben az Önkormányzat tervei között szerepel.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2011/2012	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2012/2013	0	0	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: Teir, KSH Tstar

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat- ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	0	0	0	0	0	0	0
2011/2012	0	0	0	0	0	0	0
2012/2013	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: Teir, KSH Tstar

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	0	0
2011/2012	0	0
2012/2013	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A településen általános iskola nincs, a gyermekek Nagyalásnyba, Somlóvásárhelyre, Noszlopra járnak iskolába.

e) gyermekvédelem

A településre a Családsegítő Szolgálat képviselője jár ki hetente egyszer ügyfélfogadást tartani.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetben a Gyermekjóléti Szolgálat kereshető fel.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Somlószőlősben működik a Somlószőlői Sport Club Egyesület, illetve a településen évente egyszer falunapot rendeznek, ahol az idősebbek focimeccsen, a fiatalok pedig ügyességi versenyeken vehetnek részt.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Ingyenes tankönyvellátásra, egyben 50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él. Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az tanuló is, aki: nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult, pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és

súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

Somlószőlősben a gyermekek részére nyári gyermekétkeztetés biztosított. A nyári gyermekétkeztetésnél az állam által az önkormányzatnak nyújtandó támogatás feltétele, hogy a települési önkormányzat vállalja, hogy (2012-ben) legalább 44, legfeljebb 54 munkanapon keresztül biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek (a továbbiakban: rászoruló gyermekek) étkeztetését napi egyszeri melegétkeztetés formájában a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló [1997. évi XXXI. törvény 151. § \(1\) bekezdés g\) pontja](#) alapján ingyenesen vagy kedvezményesen.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a településen nem fordul elő.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Somlószőlős Önkormányzat minden évben beiskolázási segínyt nyújt a családoknak, valamint decemberben a gyermekek mikulás csomagot, az idősek pénzbeli támogatást kapnak karácsonyra.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Somlószőlősben megszűnt az iskola 2006-ban. Az általános iskolások Nagyalásonyba, Somlósárhelyre, Noszlopra járnak. A településen egy óvoda működik, amely eddig Nagyalásony tagóvodája volt, 2013. július 1-től pedig önálló intézmény. Az óvodába Somlószőlősből és Kisszőlősből járnak gyerekek.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az óvodában elavultak a berendezések, hiányos az óvoda belső felépítése (tornaszoba, raktár, szertár, nevelői-vezetői, logopédiai szoba hiánya)	Az intézményes nevelés tárgyi feltételeinek javítása
Kevés az óvodában a kulturális, sport és szabadidős program	Több szabadidős program szervezése (kézműves program, színház, úszás)

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

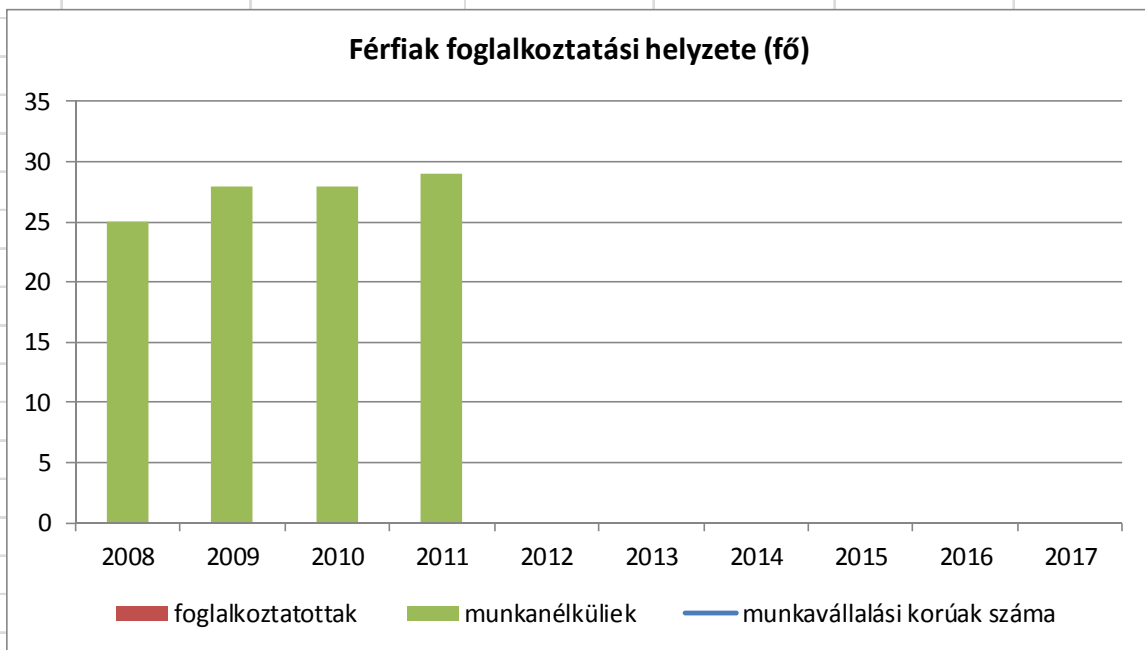
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A helyi adatgyűjtés célja, hogy bemutassa, az aktív korú lakosságból milyen arányban érinti a munkanélküliség a nőket és a férfiakat. Ha a munkanélküliek között magasabb a nők száma, akkor vizsgálni kell a jelenség okait. Okozati tényező lehet például: a településen található munkahelyek jellege; bölcsődei, óvodai férőhelyek hiánya; a településen élő munkanélküli nők alacsony iskolai végzettsége. A probléma azonosítását követően megoldási javaslatot kell tenni, mely elősegíti a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	25	10
2009	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	28	14
2010	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	28	17
2011	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	29	20
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIr és helyi adatgyűjtés

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

év	Foglalkoztatást segítő programok száma	Képzési programok száma	résztevők száma	résztevő nők száma
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0

Településünkön megvalósult a START munkaprogram, ennek keretében 7 fő nőt foglalkoztat az Önkormányzat. A Munkaügyi Központ közfoglalkoztatásának keretein belül 2 fő nő dolgozik a településen.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Alacsony iskolai végzettségű nőket az Önkormányzat közfoglalkoztatásban alkalmaz.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincs tudomásunk.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Családi napközi

A gyermekek napközbeni ellátásának minősül a bölcsődei és óvodai ellátásban nem részesülő, továbbá az iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő, nem közoktatási célú ellátása.

A családi napközi a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást.

Családi gyermekfelügyelet

A gyermekek napközbeni ellátásaként családi gyermekfelügyelet biztosítható az ellátást nyújtó saját otthonában.

A családi gyermekfelügyelet a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést és étkeztetést.

A családi gyermekfelügyelet keretében két évestől négy éves korig gondozható gyermek.

Házi gyermekfelügyelet

A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

Alternatív napközbeni ellátás

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges – külön jogszabályban meghatározott – személyi és tárgyi feltételekkel.

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Általános iskola

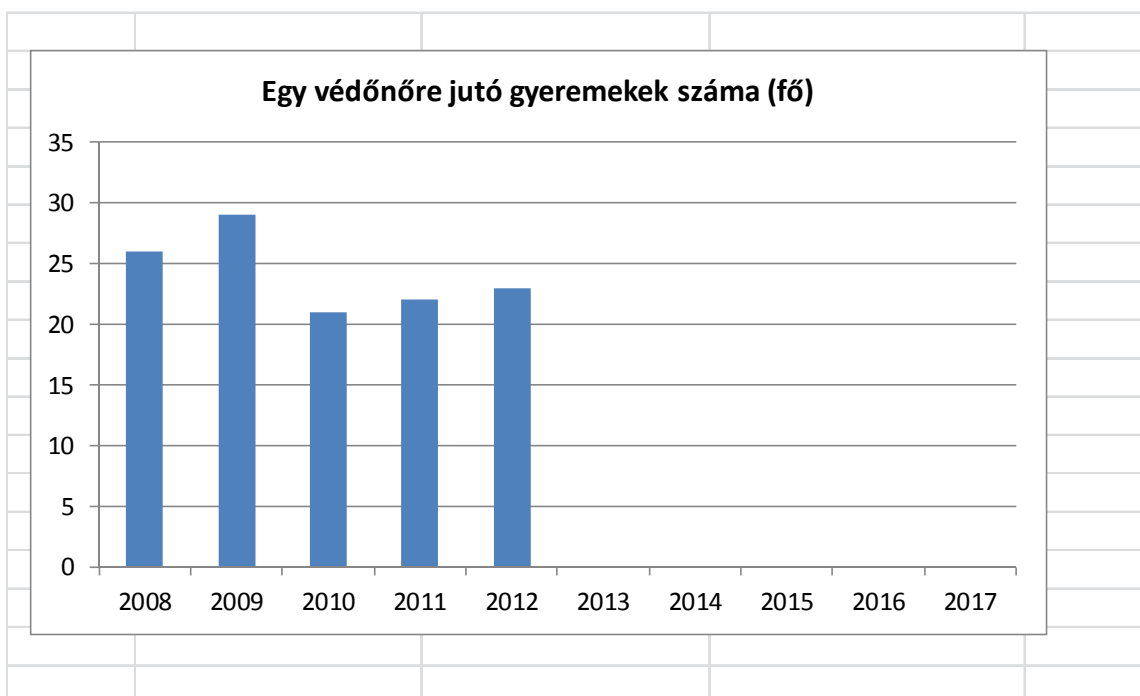
Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

Településünkön a gyermekek napközbeni ellátása csak az óvodában biztosított, mivel bölcsőde, családi napközi nincs, általános iskolánk pedig 2006-ban bezárt, ezért a három év alatti gyermekek napközbeni ellátása nem megoldott. Ez problémát jelent azoknál a családoknál, ahol mindkét szülő dolgozik. Fokozottan jelentkezik a probléma ott, ahol az anya gyermekét egyedül neveli. Ezek az anyák, a munkavállalás szempontjából jelentős hátrányban vannak.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	1	26	26
2009	1	29	29
2010	1	21	21
2011	1	22	22
2012	1	23	23

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Somlósziölőben a területi védőnő feladatai:

- a növédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, életmód tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, valamint a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében való részvétel;
- a várandós anyák gondozása
- a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;
- a 0-6 éves korú gyermekek gondozása, ennek során a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében folyamatos, célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és a szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,

- az újszülöttek, a koraszülöttek, a kis súllyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,
- a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás szorgalmazása különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fokozásának és fenntartásának módjaira,
- a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a házi orvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele,
- a család felkészítése a beteg csecsemő és gyermek, otthoni ápolására,
- a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése,
- az óvodába járó gyermekek gondozása, szűrése, hygienes ellenőrzése,
- az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása;
- a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,
- a gyermekjóléti szolgálat és a házi orvos értesítése, illetve hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén,
- figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. Településünkön a családi erőszakra kevés adatunk van, mivel általában az erőszak nagy része a családban marad.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

év	önkormányzati anyaothton a településen	önkormányzati anyaothton a település 50 km-es körzetében	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaothton a településen	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaothton a település 50 km-es körzetében
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Somlószőlősben nincs családok átmeneti otthona, anyaothton és egyéb krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja	
	Férfi	Nő
2008	4	0
2009	4	0
2010	4	0
2011	4	0
2012	4	0
2013	4	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Somlószőlős Község Önkormányzat képviselő-testületében az előző ciklusban sem, és a jelenlegiben sincs nő képviselő. A polgármesteri hivatalban viszont a hat fő dolgozóból 4 nő és 2 férfi.

A településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A munkerő-piacon a Gyes-ről visszatérő, a roma nők és az 50 év feletti nők elhelyezkedése problémás. Össztársadalmi problémának számít a magasabb munkanélküliség a nők körében.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A Gyes-ről visszatérő nők nehezebben tudnak elhelyezkedni	Foglalkoztatást segítő programokon való részvétel, közmunkaprogramban elhelyezkedésük segítése

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

1. saját jogú; és
2. hozzátartozói

nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

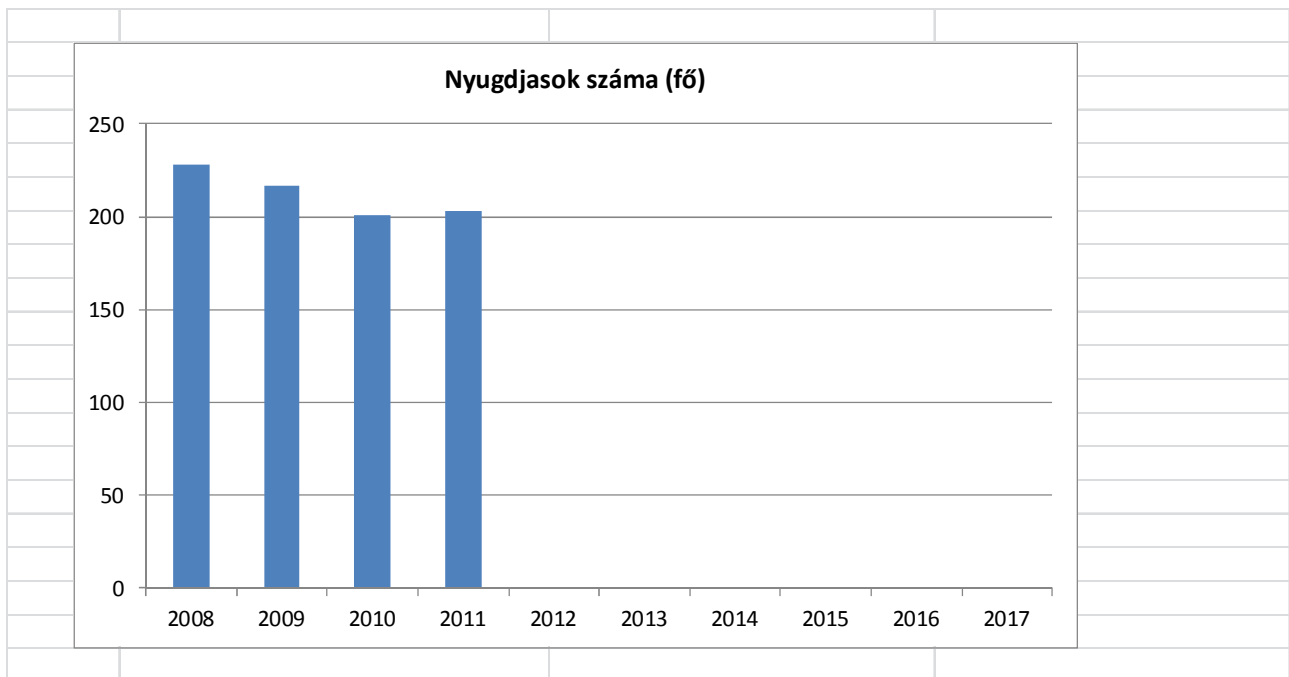
1. az öregségi nyugdíj,
2. a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

1. az özvegyi nyugdíj;
2. az árvaellátás;
3. a szülői nyugdíj;
4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
5. özvegyi járadék.

Időskorúak járadéka

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a települési önkormányzat jegyzője állapítja meg.

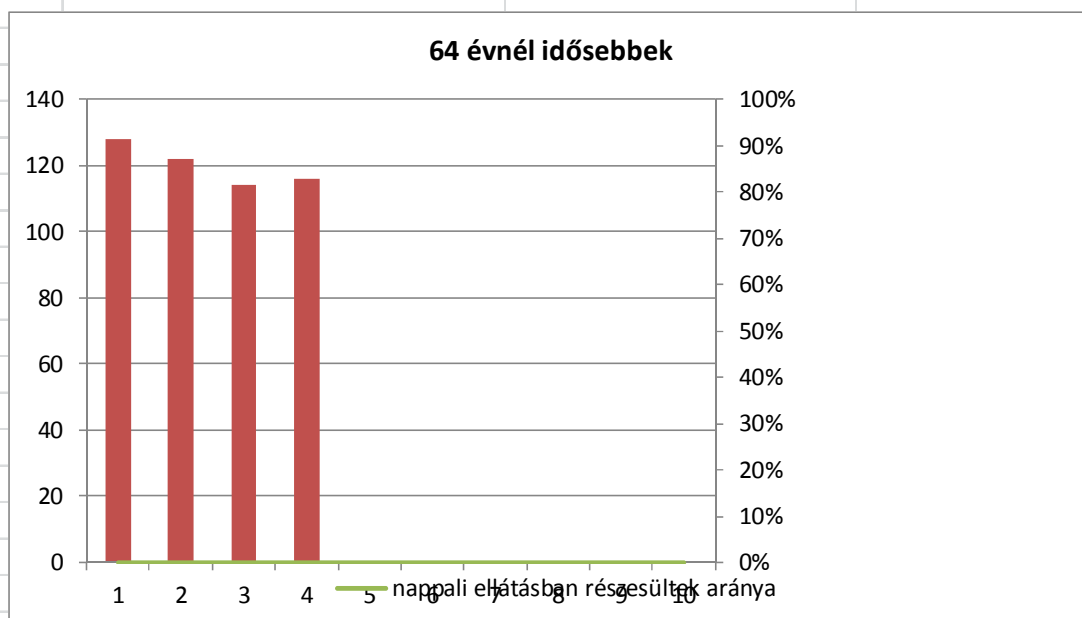
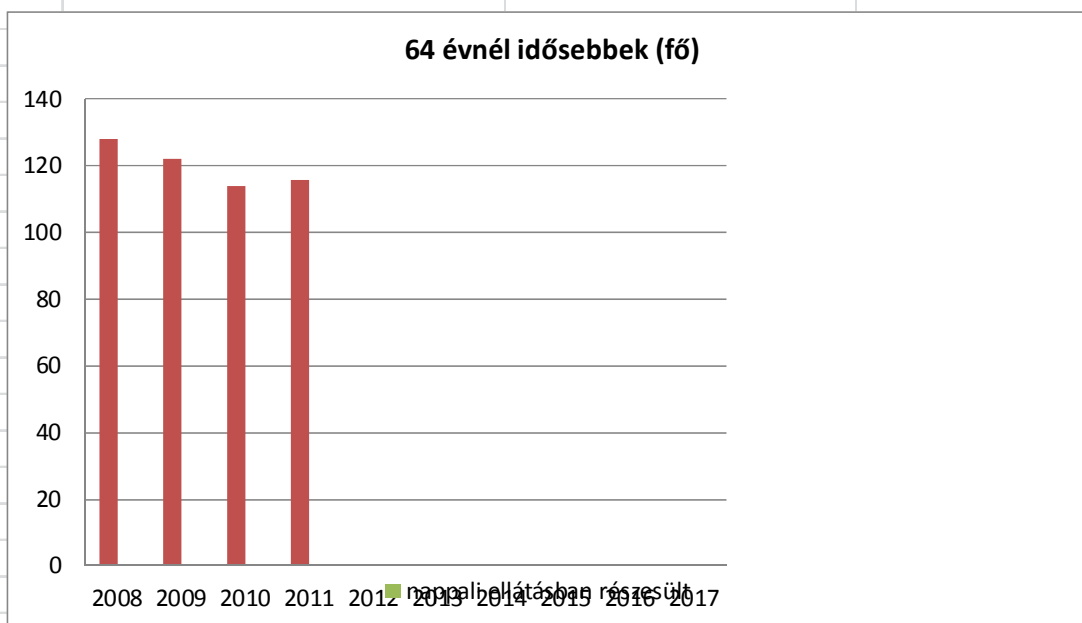
Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősben a nyugdíjasok száma ez elmúlt pár évben csökkenő tendenciát mutat, ahogy a 64 év feletti lakosság szám is, 2008-ban 128 fő, 2011-ben 116 fő. A községben idősek nappali ellátására nincs lehetőség.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	128	0	0%
2009	122	0	0%
2010	114	0	0%
2011	116	0	0%

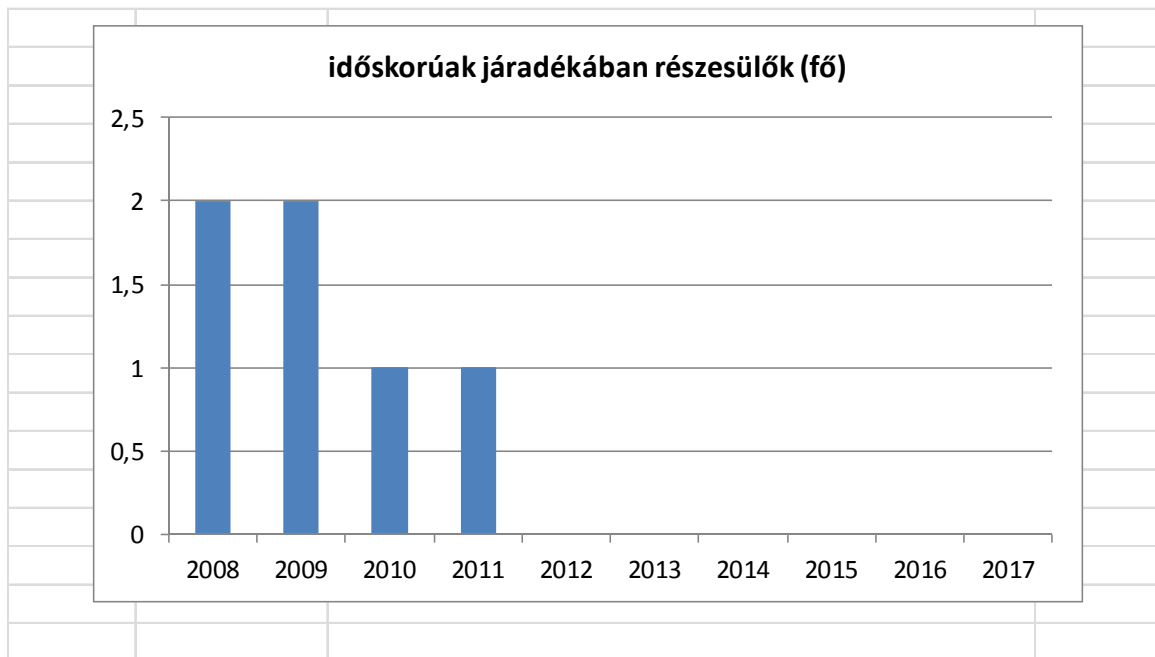
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	2
2009	2
2010	1
2011	1
2012	0

Forrás: Teir, KSH Tstar

Időskorúak járadékában 2008-ban és 2009-ben 2 fő, 2010-ben és 2011-ben 1 fő részesült.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Flt. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői segély feltételeit a Flt. 30. §-a rögzíti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	85	143	228
2009	86	131	217
2010	78	123	201
2011	80	123	203

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősben a nyugdíjasok száma átlagosan 212 fő. Megfigyelhető, hogy nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban sokkal több nő részesül, mint férfi.

b) tevékeny idősor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A településen az idősek tanulását segítő program nincs.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az idősek egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférése az egészségügyi ellátórendszeren belül biztosított. Az egészségügyi alapellátást Somlószőlősben a házi orvos biztosítja. Ezen kívül a településen házi segítségnyújtás működik, melynek célja: az ellátást kérő számára saját otthonában önálló életvitelének fenntartását biztosító gondoskodás, valamint egészségi állapot, mentális állapot, vagy más okból származó problémák megoldása. A házi segítségnyújtás feladata: elsősorban az önmaguk ellátására saját erőből teljesen már nem képes személyek otthonukban történő gondozása.

Ennek megfelelően gondozónőink feladatai közt szerepelhet:

- fürdetés, mosdatás, személyes higiéné megtartásában segédkezés
- bevásárlás
- öltöztetés
- segítségnyújtás étkezéseknél
- vérnyomásmérés, vércukormérés, diéta ellenőrzés
- gyógyszerelés felügyelete, inzulinozás
- mentális gondozás
- közvetlen környezet rendben tartása
- szociális ügyintézés
- személyszállítás.

Településünkön szociális étkeztetés is biztosított. Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodik az Önkormányzat, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A somlószőlői idősök a nyugdíjasklubon keresztül kirándulásokat szerveznek, kulturális rendezvényeken vesznek részt. Somlószőlős Önkormányzat képviselő-testülete támogatja az idősök programokon való részvételét.

c) idősök informatikai jártassága

Somlószőlősben nincsenek olyan programok, tanfolyamok, melyek kifejezetten az idősebb korosztály informatikai tudását hivatottak fejleszteni.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön az idősöket a „Somvirág” Nyugdíjas Klub fogja össze. Minden helyi rendezvényünkön műsorral lép fel e nyugdíjasokból álló énekkar.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hiányos az idősök számítástechnikai tudása	„Kattints rá nagyira” számítástechnikai foglalkozások szervezése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Településünkön 4 fő mozgáskorlátozott személy él.

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	n.a.	n.a.
2009	n.a.	n.a.
2010	n.a.	n.a.
2011	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.

Forrás: Teir, KSH, Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar;

A településen nincs olyan fogyatékos személy, aki nappali ellátásban részesülne.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közszférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	0	0	0
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	0	0	0
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		0	0	0
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		0	0	0
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		0	0	0
Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével				

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- rehabilitációs ellátásban részesül,
  - aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.
- (Flt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A településen nem fordult elő hátrányos megkülönböztetés.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

7.1.4. táblázat: A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

	Állami/önkormányzati								Egyházi								Civil							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	igen	igen	igen	igen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
étkeztetés	igen	igen	igen	igen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
házi segítségnyújtás	igen	igen	igen	igen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	nincs	nincs	nincs	nincs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
családsegítés	igen	igen	igen	igen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	nincs	nincs	nincs	nincs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	nincs	nincs	nincs	nincs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
támogató szolgáltatás	nincs	nincs	nincs	nincs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nappali ellátás	nincs	nincs	nincs	nincs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: helyi adatgyűjtés

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

- **Fogyatékosági támogatás:** A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- **Rokkantsági járadék:** A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.
- **Közlekedési kedvezmény:** A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult
- **Parkolási igazolvány:** Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül

▪ **Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:**

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- **Környezet:** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))
- **Kommunikáció:** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (
- **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés:** A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.
A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)
- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §)
- **Támogató szolgálat, segédeszköz:** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- **Egészségügy:** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségadatát. (Fot. 12. §)

- **Oktatás, képzés:** A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).
- **Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel:** A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §)
- **Kultúra, sport:** A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §)
- **A rehabilitációhoz való jog:** A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg ([Fot. 19.- 20.
- **A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog:** másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékosággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviselőtének lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!” elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés 1.

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
	középfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
	felsőfok	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
	járó beteg szakellátás	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
	alapellátás	igen	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem
kulturális, művelődési intézmények		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A munkahelyek akadálymentesítettségéről nincs adat.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Nincs akadálymentesítés.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nehezebb számukra a közösségbe való beilleszkedés	A fogyatékosok munkaterápiájának kialakítása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása
----

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Civil szervezeteink a Somlószőlősi Polgárőr Egyesület és a Somlószőlősi Sport Club Egyesület.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az Önkormányzat együttműködik a civil szervezetekkel, támogatja őket.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A település tagja a Somló-környéki többcélú kistérségi társulásnak és a Gemara Vidékfejlesztési Egyesületnek.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat szoros kapcsolatot tart a megyei illetve országos szervezeteivel.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek az idősek és a mélyszegénységben élő célcsoportok terveinek megvalósításában tudnak segíteni a településen.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A Hun-Beef Kft. támogatja falunapi rendezvényeinket.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzésben részt vettek az Önkormányzat, óvónő, védőnő, rendőrség.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elérhető lesz a település honlapján.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A Start munkaprogramban megtermelt mezőgazdasági termékek megfelelő hasznosítása	Szociális szövetkezet megalakítása és működtetése
Gyermekek	1./Az óvodában elavultak a berendezések, hiányos az óvoda belső felépítése 2./Kevés az óvodában a kulturális, sport és szabadidős program	1./ Az intézményes nevelés tárgyi feltételeinek javítása 2./ Több szabadidős program szervezése
Idősek	Hiányos az idősek számítástechnikai tudása	„Kattints rá nagyfi” számítástechnikai foglalkozások szervezése
Nők	A Gyes-ről visszatérő nők nehezebben tudnak elhelyezkedni	Foglalkoztatást segítő programokon való részvétel, közmunkaprogramban elhelyezkedésük segítése
Fogyatékkal élők	A fogyatékosoknak nehezebb a közösségbe való beilleszkedés	A fogyatékosok munkaterápiájának kialakítása

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Szociális szövetkezet megalakítása	Résztvevők: A jelenlegi Start Mezőgazdaság dolgozói. Felelős: A polgármester ill. a Szociális Szövetkezet elnöke. Partnerek: Magyar Biokultúra Szövetség Biokontroll Hungária KHT.
Gyermekek	1./Az intézményes nevelés tárgyi feltételeinek javítása	Polgármester

	2./ Szabadidős programok szervezése	Óvodavezető
Idősek	Kattints rá nagy!” számítástechnikai foglalkozások szervezése	Önkormányzat, polgármester, szociális gondozók, Nyugdíjasklub
Nők	A Gyesről visszatérő nők közmunkaprogramban elhelyezkedésének segítése	Munkanélküliek, Önkormányzat, Munkaügyi központ
Fogyatékkal élők	A fogyatékosok munkaterápiájának kialakítása	-Mozgáskorlátozottak -A Szociális Szövetkezet vezetése

1./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	A szociális szövetkezet megalakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen élő munkanélküliekből alakult a Start Mezőgazdasági csoport, amely az Önkormányzat tulajdonában lévő termőföldön gazdálkodik (4,5 ha)
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Tartósan önfenntartóan működő szociális szövetkezet létrehozása, mely a munkahelyteremtés mellett megvalósítja és lehetővé teszi a településen és környékén élők gazdasági – társadalmi összefogását. A megalakult szövetkezet olyan tevékenységet végez, amely a településen munka nélkül élők és a mindennapi megélhetési problémáikkal küzdő hátrányos helyzetű emberek önfenntartását segíti elő, ezáltal lehetőséget biztosít nekik, hogy csatlakozzanak egy gazdasági, termelő tevékenységet végző közösséghez.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	-A tagok szükségleteinek közös kielégítése -A település közétkeztetésének feladatainak ellátása -A szövetkezeten kívüli piacokra való termelés a gazdasági eredménye elérésének érdekében.
Résztevők és felelős	Résztevők: A jelenlegi Start Mezőgazdaság dolgozói Felelős: Polgármester ill. a Szociális Szövetkezet elnöke
Partnerek	Magyar Biokultúra Szövetség Biokontroll Hungária KHT
Határidő(k) pontokba szedve	Megalakulás: 2013. június 26. Bejegyzés: 2013. július 26. Pályázat beadása: 2013. szeptember 02 – október 01.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Ellenőrzött gazdálkodás K: 1,5 ha zöldség, 3 ha szántóföldi termesztés mangalica sertés tenyésztése H: Feldolgozás Fenntarthatósága: Megfelelő növénytársítás, vetésforgó Szaktudás
Kockázatok és csökkentésük	Kockázat: A nem szakmabeliek alkalmazása Csökkentésének eszköze: Megfelelő szakirányú képzés bevezetése.

eszközei	
Szükséges erőforrások	A szeptemberben beadott OFA pályázat megnyerése.

2./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Az óvodában az intézményes nevelés tárgyi feltételeinek javítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az óvoda épülete a falu központjában, védett belső udvarban helyezkedik el. Játszóudvara tágas, bőséges helyet ad a mozgásra. A csoportszoba parkettája korhad, több helyen mozog, a többi helyiség műpadló burkolata balesetveszélyes. Nincs tornaszoba, mosó – szárítóhelyiség, raktár, szertár, megfelelő méretű nevelői-vezetői szoba, logopédiai szoba. A bútorok elhasználódtak, a legfiatalabb is húsz éves, a többi még régebbi, leselejtezett. Számítógép, nyomtató, fénymásoló nincs, nem is tudnák hova tenni. Az udvaron kevés a szabványnak megfelelő udvari játék.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	R: Biztonságos környezet kialakítása K: Az előírt működési feltételeknek való megfelelés H: Esztétikus külső-belső megjelenés
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.) Az épület belső felújítási munkáinak elkezdése, előírásoknak megfelelő udvari játékok pótlása 2.) A hiányzó helyiségek kialakítása: tornaszoba, mosó-szárító, szertár, raktár, nevelői-vezetői szoba, logopédiai szoba. Bútorok cseréje számítástechnikai eszközök beszerzése.
Résztevők és felelős	Polgármester
Partnerek	Polgármester
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1 év K: 3 év H: 5 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Udvari játékok száma hárommal bővül. A burkolatok 80 %-a megújul. K: Bővítési munkákat elkezdtek. A bútorok 90 %-át kicserélték. H: Előírásoknak megfelelő esztétikus, külső-belső megfelelés.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nincs megfelelő pályázati forrás, Önkormányzat anyagi teherbíró képessége.
Szükséges erőforrások	Tervek Pályázatok Tervezők Pályázatírók

3./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Szabadidős, kulturális és sport programok szervezése az óvodában
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az óvoda saját költségvetéséből nem tudja kigazdálkodni, a szülők nem tudják anyagilag támogatni a különböző kulturális, sport és szabadidős programokat.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	R: Kulturális, fejlesztő programok helyben hozzáférhetőek. K: Helyben át nem élhető élményekhez juttatás. H: Családdal közösen átélt élmények – közösségformálás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.) Kulturális, mozgásfejlesztő, kézműves programok szervezése helyben 2.) Kulturális programok látogatása más településre Pl.: színház, úszás 3.) Családi kirándulások szervezése
Résztevők és felelős	Óvodavezető
Partnerek	Kisebbségi Önkormányzat, Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	R: Évente 1-2 szer K: Rendezvények évente 3-szor, úszás kb. 10 nap H: Évente 4-5 ször
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Kulturális rendezvények évente 1-2 szer. K: Kulturális rendezvények évente 3-szor. H: Kulturális rendezvények évente 4-5-ször.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás hiánya.
Szükséges erőforrások	Szakember.

4./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	„Kattints rá nagy!” számítástechnikai foglalkozások szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hiányos az idősek számítástechnikai ismerete
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	R: Ismerkedés a számítógéppel K: Levelező rendszerek használata H: Internet széleskörű ismerete
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	-Igényfelmérés -Számítógép biztosítása -Számítástechnikai programok szervezése
Résztevők és felelős	Önkormányzat, polgármester, szociális gondozók, Nyugdíjasklub
Partnerek	Önkormányzat, polgármester, szociális gondozók, Nyugdíjasklub
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1 év K: 2 év H: 3 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Nő a számítógépet használni tudó idősek száma. Cél, hogy az informatikai ismeretek elsajátítása után könnyebben tudják a kapcsolatot tartani rokonaikkal, biztonságérzetük növelése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség, forráshiány
Szükséges erőforrások	Humán, technikai

5./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	A Gyeesről visszatérő nők közmunkaprogramban elhelyezkedésének segítése
------------------	--

Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Magas a munkanélküliség aránya a Gyeesről visszatérő nők körében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	R: Forrásfelmérés, Kommunikációs csatornák kiépítése K: Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése H: Közmunkaprogramban való részvétel segítése, majd a munkaerőpiacon történő elhelyezkedés segítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1.) Források felkutatása, 2.) Munkavállalók kiválasztása, képzése
Részvevők és felelős	Munkanélküliek, Önkormányzat, Munkaügyi központ
Partnerek	Önkormányzat, Munkaügyi központ
Határidő(k) pontokba szedve	R: 6 hónap K: 1 év H: 3 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutató: A közfoglalkoztatásban résztvevők száma. Dokumentáltsága, Forrása: Önkormányzati nyilvántartások. Fenntarthatósága: Önkormányzati döntés alapján, illetve pályázattól függően.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázati forrás hiánya, költségvetési forrás hiánya
Szükséges erőforrások	Pénzügyi és humán

6./Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	A fogyatékosok munkaterápiájának kialakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nehéz számukra a közösségbe való beilleszkedés.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Olyan munkahely teremtése, amely motiválná őket a munkavégzésre. Legfontosabb cél a motiváció megteremtésére: -Beilleszkednének a szociális szövetkezetbe -Közösségbe való kerülés, közös munka élménye

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Apró kézi munka: pl.: - befőttek címkézése, csomagolása -szárított gyógynövények aprítása, csomagolása -gyümölcsök előkészítése az aszaláshoz
Részvevők és felelős	-Mozgáskorlátozottak -A Szociális Szövetkezet vezetése
Partnerek	Mozgáskorlátozottak Országos Szövetsége
Határidő(k) pontokba szedve	2014. január 1-től induló foglalkoztatás, napi 4 órában
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Sikerélmény beigazolódása, munkakedv növelése, rendszeres munkába járás.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A környezetükben élők negatív hatása.
Szükséges erőforrások	Szakemberek segítése a beilleszkedésben.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Szociális Szövetkezet megalakítása	A Start munkaprogramban megtermelt mezőgazdasági termékek megfelelő hasznosítása.	Tartósan önfenntartóan működő szociális szövetkezet létrehozása.		-A tagok szükségleteinek közös kielégítése -A település közétkeztetésének feladatainak ellátása -A szövetkezetten kívüli piacokra való termelés a gazdasági eredménye	A polgármester ill. a Szociális Szövetkezet elnöke.	Megalakulás: 2013. június 26. Bejegyzés: 2013. július 26. Pályázat beadása: 2013. szeptember 02 – október 01.	1 db	A szeptemberben beadott OFA pályázat megnyerése.	5 év

					elérésének érdekében.					
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Az óvodában az intézményes nevelés tárgyi feltételeinek javítása.	A csoportszoba parkettája korhad, több helyen mozog. A bútorok elhasználódtak. Számítógép, nyomtató, fénymásoló nincs. Az udvaron kevés a szabványosak megfelelő udvari játék.	Biztonságos környezet kialakítása; Az előírt működési feltételeknek való megfelelés; Esztétikus külső-belső megjelenés.	Gazdasági Program	Az épület belső felújítási munkáinak elkezdése, előírásoknak megfelelő udvari játékok pótlása, A hiányzó helyiségek kialakítása: Bútorok cseréje, számítástechnikai eszközök beszerzése.	Polgármester	R: 1 év K: 3 év H: 5 év	1 db	Tervek Pályázatok Tervezők Pályázattírók	5 év
2	Szabadidős, kulturális és sport programok szervezése az óvodában	Az óvoda saját költségvetéséből nem tudja kigazdálkodni, a	Kulturális, fejlesztő programok helyben hozzáférhetőek. Helyben nem	Gazdasági Program	Kulturális, mozgásfejlesztő, kézműves programok szervezése helyben.	Óvodavezető	R: Rendezvények évente 1-2-szer K:Évente	1 db	Szakember	5 év

		szülők nem tudják anyagilag támogatni a különböző kulturális, sport és szabadidős programokat.	élhető élményekhez juttatás. Családdal közösen átélte élmények – közösségformálás.		Kulturális programok látogatása más településen.		3-szor, H: Évente 4-5-ször			
III. A nők esélyegyenlősége										
1	A Gyestről visszatérő nők közmunkaprogramban elhelyezkedésének segítése.	Magas a munkanélküliség aránya a Gyestről visszatérő nők körében.	R: Forrásfelmérés, Kommunikációs csatornák kiépítése K: Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése H: Közmunkaprogramban való részvétel segítése, majd a	Gazdasági Program	1.) Források felkutatása, 2.) Munkavállalók kiválasztása, képzése.	Önkormányzat		1 db	Pénzügyi és humán	5 év

			munkaerőpi acon történő elhelyezked és segítése.							
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	„Kattints rá nagy” számítástechn ikai foglalkozások szervezése.	Hiányos az idősek számítástechnikai ismerete	R: Ismerkedés a számítógépp el K: Levelező rendszerek használata H: Internet széleskörű ismerete		Igényfelmér és számítógép biztosítása, számítástechnikai programok szervezése.	Önkormányza t, polgármester, szociális gondozók, Nyugdíjasklu b	R: 1 év K: 2 év H: 3 év	1 db	Humán, technikai	5 év
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	A fogyatékosok munkaterápiáj ának kialakítása	Nehéz számukra a közösségb e való beilleszke dés.	Olyan munkahely teremtése, amely motiválná őket a munkavégzé sre		Apró kézi munka: pl.: - befőttek címkézése, csomagolása -szárított gyógynövény ek aprítása, csomagolás -gyümölcsök előkészítése az aszaláshoz	Mozgáskorlá tozottak, A Szociális Szövetkezet vezetése.	2014. január 1- től induló foglalkozt atás, napi 4 órában	1 db	Szakembere k segítése a beilleszkedé sben.	5 év

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket, cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

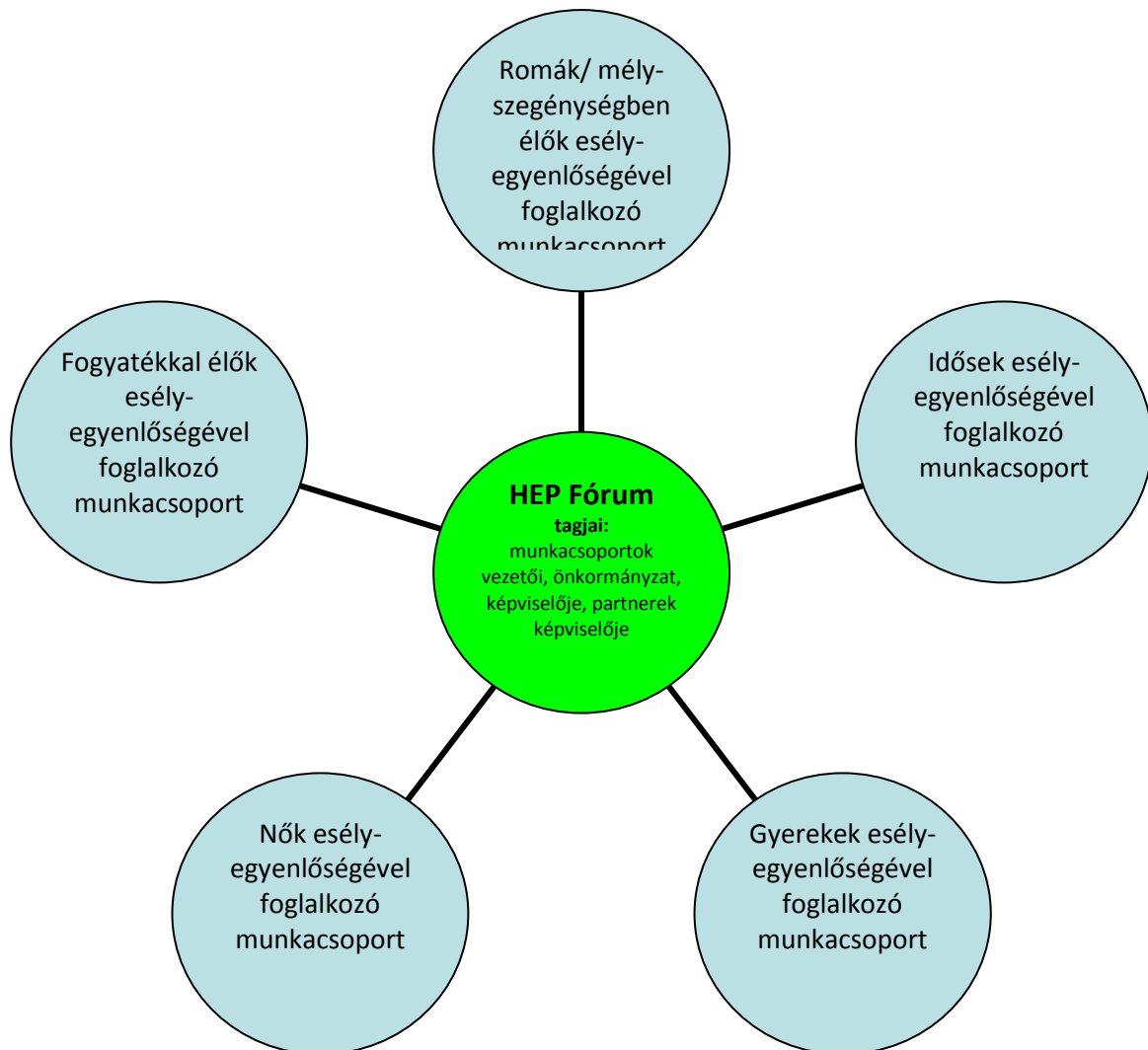
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása

- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről ..... felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfelelően az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Somlószlós Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Somlószlós község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 84/2013. (VIII.29.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum *2013. augusztus 30.*

Aláírás

A Somlószlós Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Somlószőlős Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Somlószőlős község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 84/2013. (VIII.29.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

A Somlószőlős Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék¹⁰

NÉV ¹¹	HEP részei ¹²										Aláírás ¹³
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

¹⁰ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

¹¹ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

¹² A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

¹³ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.